

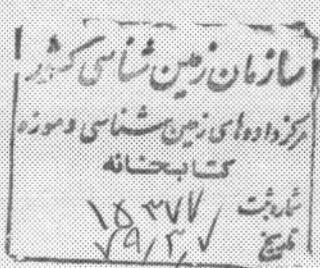
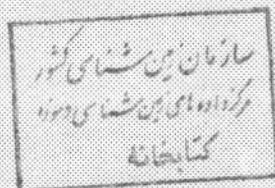
۰.۱

جمهوری اسلامی ایران
وزارت معادن و فلزات
سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

گروه اطلاعات زمین مرجع

طرح اکتشافات مواد معدنی با استفاده از داده‌های ماهواره‌ای و ریوفیزیک هوایی
گزارش مطالعات ریوفیزیکی به روش مغناطیس سنجی و رادیومتری هوایی در
منطقه شهر بابک

مجری طرح : مهندس محمد تقی کره‌ای
 مجری فنی : مهندس ایرج نوابی

توسط
انوشا هاشمی

تابستان ۱۳۷۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۵	موقعیت جغرافیایی منطقه
۶	چکیده ای از زمین شناسی منطقه
۱۴	کلیاتی در مورد کاوش‌های مغناطیسی
۱۸	بررسی نقشه شدت کل میدان مغناطیسی
۱۹	بررسی نقشه برگردان به قطب
۲۰	بررسی نقشه مشتق قائم
۲۲	بررسی نقشه گسترش به طرف بالا
۲۴	بررسی نقشه Signal
۲۵	بررسی نقشه Color Image
۲۸	بررسی نقشه انطباق شدت کل میدان مغناطیسی یا زمین شناسی منطقه
۳۰	بررسی نقشه کنتوری
۳۴	روش رادیومتری و بررسی نقشه های رادیومتری
۴۹	منابع

مقدمه

اطلاعات مغناطیسی برای شناخت بهتر ساختارهای زمین‌شناسی و هم برای آگاهی از تغییرات لیتولوژیکی در مناطق فاقد بیرون زنگی و ارتباط بهتر آنها در مناطقی که کمی بروز زنگی وجود دارد بکار برده می‌شوند.

داده‌های مغناطیسی بدون توجه به هوازنگی سنگها اطلاعات مهمی را در مورد محل گسلها که محیط مناسب برای حرکت محلولهای کانی ساز هستند، می‌دهد، موقعیت و گستره تودهای نفوذی مدفون را دقیق‌تر مشخص می‌کند و نیز ساختارهای زمین‌شناسی را که با دید مستقیم یا عکس هوایی قابل رویت نیستند را نمایان می‌سازد. همچنین مناطق هوازنگی که محل مناسب برای تجمع کانسارها هستند به علت از بین رفتگی کانی مگنتیت، با اطلاعات مغناطیسی قابل تشخیص می‌باشند.

اطلاعات مغناطیسی هوایی موجود بایستی بصورت نقشه‌های مناسب مغناطیسی درآیند (نقشه‌های Image و گرادیان عمودی) و بطور سیستماتیک تعبیر و تفسیر گردند، چرا که این اطلاعات به خودی خود کمکی به حل مشکل زمین‌شناسی منطقه نخواهند کرد.

انطباق ناهنجاریهای مغناطیسی با کانی سازی سولفیدی در منطقه بایستی مشخص گردد. بررسی ناهنجاریهای مغناطیسی با واحد لیتولوژیکی در منطقه نیز ارتباط این واحدها با کانی زائی، اندازه گیریهای مغناطیسی زمینی جدید، اندازه گیری خاصیت مغناطیسی، برداشت نمونه از مناطق بروز زده و جمع آوری نمونه از مناطق فاقد بیرون زنگی در طول پروفیلهای که بتوان تغییرات لیتولوژیکی حاصل از اطلاعات مغناطیسی را با تغییرات زمین‌شناسی نقشه برداری شده مقایسه کرده، ضروری است. با این کار مشکلات ناشی از کمی

بیرون زدگی گسترش هوازدگی و توسعه تجمعی سنگها بر طرف خواهد شد و انطباق اطلاعات مغناطیسی با زمین شناسی نقشه برداری شده در مناطق فاقد بیرون زدگی بکار گرفته خواهد شد.

یک نقشه زمین شناسی دقیق از منطقه نه فقط از جهت اکتشاف منابع معدنی فلزات با ارزشی مثل طلا و مس حائز اهمیت زیادی است بلکه از نظر آبهای زیرزمینی، کشاورزی، مقاصد مهندسی و مینرالهای صنعتی نیز ارزشمند است اطلاعات مغناطیسی به لحاظ عدم وابستگی به بیرون زدگی، هوازدگی و پوشش سطحی برای بدست آمدن اطلاعات زمین شناسی، ساختمانی و اکتشاف منابع معدنی فلزی بطور سیستماتیک در کانادا، استرالیا، هندوستان و سایر کشورهای دیگر بکار برده میشود، که امروزه در ایران نیز بطور جدی از این روش استفاده میگردد و نمونه استفاده آن را در این گزارش مشاهده میکنید. استفاده از اطلاعات مغناطیسی برای جستجوی مستقیم که طی آن پاسخ مغناطیسی با یک هدف زمین شناسی بخصوص جستجو میشود، بطور معمول در اکتشاف طلا هدف سیستم مینرالیزه بوده که حاوی مگنیت یا پیروتیت است و با استفاده از اطلاعات مغناطیسی بطور مستقیم ردیابی میشود. جستجو و شناسایی یک واحد زمین شناسی ویژه، یک کنتاکت مورد اهمیت و یا عدم تداوم ساختمانی از موارد دیگری است که در این جستجو مستقیم بوسیله اطلاعات مغناطیسی مورد استفاده قرار میگیرد. اطلاعات مغناطیسی بایستی دارای کیفیت بالا در کاربرد این روش باشند. حتی در مواردی که سنگها بیرون زدگی قابل ملاحظه‌ای دارند اطلاعات مغناطیسی مرزها، امتداد واحدها در گروه سنگها و ناپیوستگی‌های مهم در بیرون زدگی‌های ناشی از گسلها را مشخص می‌کند. در مناطقی که کمتر بیرون زدگی وجود دارد، هوازدگی و یا

پوشش سطحی مانع دید مستقیم میشود این اطلاعات ارتباط بین واحدهای سنگی را با اطمینان بیشتر برقرار مینماید.

اساس طرح پی گیری ژئوفیزیک هوایی به منظور پی جویی زمینی ناهنجاریهای مغناطیسی، مطالعه ژئوفیزیک هوایی به روش مغناطیس سنجی، رادیومتری در منطقه شهر بابک صورت گرفت.

بخش اول این گزارش شامل تعبیر و تفسیر اطلاعات مغناطیسی با مشخصات زیر میباشد:

Flight line direction : N45E

line separation : 200m

grid interval : 200 m

magnetic sensor elevation : 50 m

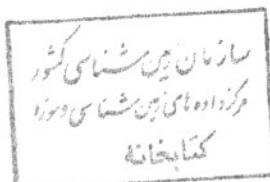
ثبت این داده ها توسط Scintrex H8cesium انجام شده است.

بخش دوم: گزارش به تفسیر داده های رادیومتری در منطقه شهر بابک می پردازد. سه عنصر اورانیوم - توریوم - پتاسیم مورد مطالعه قرار گرفته اند که مشخصات داده رادیومتری به شرح زیر میباشد.

Flight line direction : N45E

line separation : 200m

Spectrometer elevation : 60 m

Tie line : 2000 m

داده‌های رادیومتری توسط دستگاه GR 820 و ۲۵۶ کانال، برداشت شده‌اند.

شایان نکر است که تمام ورقه شهر بابک تحت پوشش قرار نگرفته است ولی قسمتهای بیشتر منطقه را شامل می‌شود. لذا این گزارش تنها بر مبنای داده‌های ژئوفیزیک هوایی تهیه گشته است.

پیشنهادات ارائه شده مبنی بر وجود آنومالی تنها در بردارنده آنومالی ژئوفیزیکی در منطقه می‌باشد.

امیدواریم که این گزارش برای همکاران زمین‌شناس در جهت اهدافشان مؤثر واقع گردد.

موقعیت جغرافیایی :

ناحیه شهر بابک در استان کرمان در محدوده‌ای با مختصات جغرافیایی '۵۵°، ۲۰° تا '۵۵°، ۲۰° طول شرقی '۳۰°، ۳۰° عرض شمالی قرار گرفته است.

ساختمانهای زمین‌شناسی این منطقه دارای روند کلی شمال غرب، جنوب شرق بوده و شامل نواحی کوهستانی نارکوه، کوه مزاحم و یا قلعه در شمال شرق و دشت شهر بابک در جنوب غرب است. ارتفاع در نواحی کوهستانی بیش از ۲۲۰۰ m و در دشت شهر بابک بین ۱۸۰۰ تا ۲۰۰۰ متر از سطح دریا می‌باشد.

این شهرستان از طریق یک جاده درجه ۱ به روستای دهچ و سپس به شهرستان سیرجان در شمال وصل می‌شود.

چکیده‌ای از زمین‌شناسی منطقه

مطلوب ذیل از زمین‌شناسی گزارش GIS شهر با بک اقتباس شده است (پ. بهنیا و ط - صدیقی ۱۳۷۷) در ورقه شهر با بک رسوبات قدیمی مربوط به پرکامبرین و پالئوزوئیک مشاهده می‌شود و قدیم ترین سنگها در آن سن کرتاسه بالایی را دارند بطور کلی بروند تشکیلات زمین‌شناسی از قدیم به جدید عبارتند از :

مزوزوئیک (کرتاسه بالا) :

رسوبات سومانین - تورونین (K2C) :

رسوبات این دره تنها در شمالی ترین بخش ناحیه دیده شده است. سنگهای اصلی شامل کالک آرنیت، اسپاریت‌های دانه ریز با مقادیر کمی ماسه، آرنیت‌های آهکی بسیار دانه ریز و مارنهای سیلتی است (۱).

آمیزه رنگین (K2^{2,3}) :

در جنوب غرب منطقه رخنمونهایی از آمیزه رنگین مشاهده می‌شود، این رخنمونهای در واقع بخشی از زون آمیزه رنگین است که بصورت نوار باریکی با راستای شمال غرب - جنوب شرق رخنمون یافته است (۱).

سنوزوئیک :

بخش عمده ورقه شهر با بک توسط واحد سنگ چینه‌ای سنوزوئیک پوشیده شده است. در

ائوسن فعالیت آتشفسانی زیر دریایی به اوج رسیده و طی آن حجم زیادی از محصولات آتشفسانی با ترکیب اصلی تراکی بازالت - تراکی آندزیت و ماهیت عمدی کالکوآلکالان وارد حوضه‌های دریایی شده است. ته نشستهای رسوی خاص محیط‌های دریایی کم عمق این سنگها را همراهی می‌کنند (۱).

ائوسن :

فلیش اائوسن (Elf) :

این سنگها وسعت زیادی را در شمال ورقه و همچنین رخنمون کوچکی را در جنوب ناحیه تشکیل می‌دهند. بیشتر بروند این سنگها مربوط به افق‌های بالایی و پائیینی آن است واقع میانی گسترش چندانی ندارد (۱).

کنگلومرا اائوسن (Ec)

برونزدهای پراکنده‌ای از این واحد در شمال شرق ناحیه مشاهده می‌شود، هم بری این واحد با سنگ‌های قدیمی یعنی فلیشهای اائوسن در اغلب موارد گسلی و نامشخص است. جنس قطعات از آهک‌های ماسه‌ای، سنگ آهک نومولیت و آلوئولین دار و زمینه کنگلومرا عموماً ماسه‌ای، آهکی و میکروکنگلومرا ای است (۱).

ماسه سنگهای قرمز (Ers) :

این واحد رخنمونهای کوچکی را در شرق ناحیه تشکیل می‌دهد، شامل ماسه سنگ و کالک

آرنیت بسیار دانه ریز است. گذشته از لایه‌های آمونیتی، لایه‌های نازکی از مارنهای آهکدار و آهکهای مارنی به خصوص در نزدیک بخش بالایی وجود دارد (۱).

تناوب آهک و مارن (Elm):

این سنگها در پیرامون و بخصوص شمال روستای مرج در شرق ورقه شهر بابک قرار دارند، این واحد بر روی ماسه سنگهای قرمز قرار گرفته و شامل تناوبی از کالک آرنیت و مارن است (۱).

سنگهای آتشفشاری انوسن پائین (EV):

در شمال شرق این ورقه گستره وسیعی از سنگهای آتشفشاری وجود دارد. این سنگها با نبود چینه‌ای بر روی واحدهای قدیمی ترقرار گرفته و شامل تراکی آندزیت، گاه تراکی بازالت و بطور فرعی سنگهای آذر آواری می‌باشند. کانیهای مافیک این سنگها کلینوپیروکسن، بیوتیت و اولیوین نکر شده است. بخش آذر آواری (t) شامل برش‌های سیالولکلاستیک و توف با ترکیب آندزیت - بازالت می‌باشد (۱).

آهکهای انوسن (EI):

این سنگها در مجاورت بلافصل شهر بابک و نیز در جنوب شرق روستای ده نو رخنمون داشته و از لایه‌های ضخیم با یوکالک آمونیت با بین لایه‌های نازکی از مارنهای ماسه‌ای و آهکی تشکیل شده اند (۱).

مجموعه آتششانی - رسوبی پالتوزن :

این مجموعه پهنهٔ گسترده‌ای را در شمال ناحیه تشکیل می‌دهد و دارای روند شمال غرب و جنوب شرق می‌باشد. این مجموعه توسط دیمیتریویچ به دو واحد پائینی (کمپلکس رازک) و واحد بالایی (کمپلکس هراز) تقسیم شده است (۱).

واحد پائینی (E^{ab}) :

بطور عمدۀ شامل بازالت، آندزیت حاوی کلینوپیروکسن و مقدار کمی اولیوین است. در بخش‌های پائینی این واحد محصولات آذر آواری و گدازه از نظر مقدار برابرند ولی در بخش بالایی مواد آذر آواری غالب هستند. در این واحد چند افق تراکی آندزیتی تا تراکی بازالتی نیز وجود دارد (۱).

واحد بالایی (کمپلکس هزار) : در این واحد از قدیم به جدید افق‌های زیر قابل تشخیص هستند.

- ۱- توف‌های قرمز و رسوبات توفی (Et).
- ۲- افق تراکی آندزیتی و تراکی بازالتی (Etab).
- ۳- توف، توفیت و ماسه سنگهای توفی (Ets).
- ۴- گدازه‌های تراکی بازالتی، تراکی آندزیتی، آگلومرا (Etb).
- ۵- سنگهایی با ترکیب مشابه ولی حاوی گدازه‌های بسیار کمتر (Ettb).

سنگهای این واحد بر خلاف سنگهای واحد پائینی که از نظر K2O عادی هستند، تمایل شدید به شوشونیتی دارند. این سنگها با وجود ترکیب غنی از آلکالن، ویژگیهای ژئوشیمیایی آتشفشنانهای قوسی را از خود نشان می‌دهند(۱).

میوسن :

آگلومرای آندزیتی (aa) :

به طور دگرشیب بر روی سنگهای آتشفشنانی پالئوزن قرار گرفته اند. بروند آنها در شمال غرب منطقه پیرامون روستای استخر دراز قابل مشاهده است. شامل آگلومرا و بطور فرعی جریانات گدازه‌ای است. ترکیب گدازه‌ها بیشتر هورنبلند آندزیت و به میزان کمتر اوژیت - هیپرستن - آندزیت می‌باشد(۱).

سنگهای نفوذی میوسن:

کمپلکس آتشفشنانی پالئوزن توسط یک سری سنگهای نفوذی متا آلومین قطع شده اند. بر اساس تراز ساختمانی این سنگها را می‌توان در دو گروه قرار داد (حسن زاده، ۱۹۹۳) گروه اول شامل استوک کم عمقی با ترکیب گرانودیوریتی - تونالیتی (gd) است که در شمال و غرب روستای گلاب بروند دارد. در این گروه یک رخساره حاشیه‌ای با ترکیب کوارتزدیوریتی (gd) نیز وجود دارد. گروه دوم شامل توده‌های کوچکتر و کم عمق‌تر این سیستم نفوذی می‌باشند. این سنگها بصورت پورفیریهای با ترکیب دیوریتی و کوارتز دیوریتی هستند. کانی زایی مس و کانسار میدوک در رابطه با فعالیت هیدرولیکالی شدید مرتبط با کمپلکس نیمه عمیق تشکیل

شده است (۱).

توالی آتشفسانی میوسن - پلیوسن:

این سنگها پیکره کوه آتشفسان بزرگ مزاحم، مدور پائین و دهانه های فرعی متعددی را در مناطقی چون بر شکوه، لاجاه، جنوب مرج و ... تشکیل می‌رسد. آتشفسان مزاحم بصورت آتشفسان مرکزی است که توالی آتشفسانی در آن از قدیم به جدید شامل:

۱- برش‌های آذر آواری (Ngp) با ترکیب داسیتی، تراکیتی و تراکی آندزیتی است. برش‌ها و توفهای این بخش از نوع قاره‌ای و بیشتر جوش خورده‌اند. در این منطقه فعالیت گرمابی در راستای بعضی از شکستگیها باعث دگرسانی شدید این سنگها شده است.

۲- کنگلومرای آتشفسانی (Ngvc) در حوالی روستای آبدار میان بر روی واحد پیروکلسیتی فوق، کنگلومرایی با قطعات آتشفسانی قرار می‌گیرد، قطعات از جنس تراکی آندزیتی بوده و دارای بافت پورفیری می‌باشند در حوالی روستای پیش اوستا در غرب روستای مرج سنگهای هم ارز این واحد بصورت لامار با قطعات سنگهای آتشفسانی دیده می‌شود. ترکیب قطعات آتشفسانی بصورت تراکی آندزیت، آندزیت و گاه داسیت است که درون مواد توفی و رسی قرار دارند.

۳- گدازه آندزیتی (a) که بر روی واحد کنگلومرایی آتشفسان مزاحم، گدازه با ترکیب هورنبلند آندزیت و با ساخت جریانی خوب قرار می‌گیرد.

۴- سنگهای آذر آواری اسیدی (Ngpy): فعالیت گدازه‌ای در آتشفسان مزاحم با بیرون ریزی سنگهای آذر آواری قطع می‌شود. در اثر تشکیل کالدرای ریزشی در حوالی دهانه

آتشفشنان مزاحم سنگهای دیوریتی و دیوریت پورفیری (d) که معرف عمیق ترین و جوانترین محصولات تبلور هستند، بوجود آمده اند. آخرین مرحل آتشفشنانی با فعالیت‌های گرمابی همراه بوده و باعث دگرسانی بخش بزرگی از کالدرای کوه مزاحم گشته است. این فعالیت با سیلیس زایی خاتمه یافته و کانی زایی سولفیدی آن را همراهی می‌کند بطوریکه در محدوده دهانه کالدرای در شمال امرودیه اندیس هایی از فلزات مس، سرب، روی تشیکل شده‌اند (۱).

سنگهای آتشفشنانی میوسن پسین - کواترنر:

الیوین بازالت‌ها (b) بصورت گدازه‌هایی با گسترش نسبتاً محدود هستند که در بعضی جاهاتراس‌های کواترنر را می‌پوشانند. بازالت‌ها دارای میکروفنوکریست‌هایی از اولیوین و کلینوپیروکسن هستند که در زمینه ریز بلوری از پلاژیوکلاز غنی از K، سانیدین، تیتانومگنتیت و مقداری شیشه قرار دارند. به غیر از الیوین بازالت‌ها، ولکانیسم میوسن تأخیری در این منطقه شامل ملافوئیدیت‌های بسیار نادری است که اولین بار توسط حسن زاده (۱۹۹۳) گزارش شده‌اند.

کنگلومراي نئوزن (Ngc): محدوده بسیار کوچکی را در شمالی‌ترین بخش ناحیه تشکیل میدهد این واحد بصورت دگرشیب بر روی سنگهای قدیمی تر قرار گرفته و شامل ردیفهای ضخیم لایه‌ای به رنگ صورتی می‌باشد. اجزاء تشکیل دهنده بیشتر از کالک آرنیت فلیشی، سنگهای آتشفشنانی و آهکهای نومولیتی تشکیل شده است (۱).

کواترنر :

رسوبات قدیم کواترنر تراس هایی را در شمال منطقه تشکیل می دهند. بخش بالایی شهر باک پوشیده از دشت است و بخش های پائینی آن از آبرفت و ماسه سنگهای سیلیسی پوشیده شده است (۱).

۱-۴- کلیاتی در مورد کاوش‌های مغناطیس هوایی

طبق نظریه کلارک دو نوع مغناطیس وجود دارد:

مغناطیس متحرک (القاء شده) که وابسته به خودپذیری مواد در جهت یکسان می‌باشد مثل میدان زمین (و جهت میدان زمین).

- مغناطیس دائمی که در هر جهتی می‌تواند باشد.

مغناطیس القایی در شکل عمومی کمتر از مغناطیس دائمی رخ میدهد هر چند حالتهای ویژه‌ای مغناطیس دائمی می‌تواند موجب وسعت زیادتر از مغناطیس القایی شود. پاسخ یک توده مغناطیس مستقیماً در ارتباط با وسعت مغناطیس می‌باشد. مغناطیس یک توده می‌تواند مستقیماً در ارتباط با حجم مرکز کانیهای مغناطیس در توده باشد و این ارتباط مطابق با مغناطیس‌های موجود متتنوع است. تنها کانیهایی که در حالت عادی دارای خاصیت مغناطیسی و نخایر وابسته به آنها هستند شامل موارد زیل می‌باشد:

- منیتیت

- پیروتیت تنها شکل مونوکلینیک آن مغناطیس است.

- هماتیت

- ایلمنیت / تیتانوهماتیت

- ماگنهیت یک محصول هوازده است که می‌تواند پاسخ مغناطیسی قوی داشته باشد (۲). امروزه پیمایش مغناطیس هوایی در مقیاس وسیع جهت تعیین محل گسلهای بزرگ و زونهای خرد و شکسته شده که معمولاً می‌توانند در رابطه با زون کانی زایی (مینرالیزاسیون) بوده باشند، مورد استفاده قرار می‌گیرند، همین طور بسیاری از نخایر معدنی با نفوذیهای اسیدی یا

بازیک همراه هستند تعیین این نفوذیها و تخمین شکل آنها از طریق پیمایش مغناطیس هوایی کمکی مؤثر در آغاز یک کار اکتشافی می‌باشد. از روش مغناطیسی جهت پی جویی اورانیوم بر سطح دگرشیبی‌ها نیز استفاده می‌گردد.

برداشت هوایی معمولاً در طی یک سری پرواز با فاصله خطوط مساوی و خطوط موازی انجام می‌شود.

برای نقشهٔ اکتشافی به طور معمول جهت خطوط پرواز در جهت شمال-جنوب و یا شرق-غرب است و این بسته به امتداد غالب زمین‌شناسی شناخته شده دارد. برای همسطح نمون داده‌ها (level) و رساندن به یک سطح پایه‌ای مشترک و کمک به حذف خطاهای موجود در داده‌ها در هنگام برداشت یک **Tieline** در زاویهٔ راست خط پرواز اندازه گرفته می‌شود. به طور عمومی فاصلهٔ **Tieline** نسبتی از $10X$ است که X نشانهٔ فاصلهٔ خطوط پرواز می‌باشد (برای برداشت فاصلهٔ خطوط Kml، فاصلهٔ **Tieline** 10 کیلومتر است (۲)).

در انجام برداشت هوایی دو واژه کلیدی مطرح می‌شود که خلاصه‌ای از آن را جهت اطلاع در اینجا آورده‌ایم:

فاصله خطوط پروازه (Line Spacing)

با توجه به نیاز کاری در تهیه نقشهٔ نهایی و یا سایر اکتشاف درجه آن تعیین می‌گردد. در گذشته 3000 متر برای برداشت‌های انجام گرفته در بالای حوضه‌های رسوبی در نظر گرفته می‌شود اما امروزه با وجود مگنتیومترهای موجود با حساسیت بالا این فاصله به 500 m رسیده است.

بدین جهت امروزه الگو استانداردی تهیه گشته به طور مثال :

برای نقشه ها با مقیاس ۱:۲۵۰،۰۰۰ فاصله خطوط ۱۵۰۰ متر و برای نقشه یا بررسی مقیاس ۱:۱۰۰،۰۰۰ فاصله خطوط ۵۰۰-۴۰۰ متر و در موقعی که خیلی تفصیلی کار می شود ۲۰۰ متر مناسب است.

ارتفاع پرواز (Survey Flying Flight)

میدان مغناطیس به طور تخمینی به صورت عکس مربع فاصله از منبع مغناطیس کاهش می یابد، برای ثبت اختلالات کوچک در میدان، برداشت باید در نزدیک زمین صورت گیرد (ارتفاع پرواز باید کم باشد). برای فاصله خطوط ۴۰۰ متر ارتفاع ۱۰۰ متر و برای فاصله خطوط ۲۰۰ متر ارتفاع ۸۰ متر مناسب می باشد (۲).

پردازش داده های هوایی معمولاً در دو فاز صورت می گیرد:

فاز اول که فاز آماده سازی داده ها نام دارد شامل:

- تنظیم و مرتب سازی داده های خام

- قرار گرفتن داده در X و Y

فاز دوم به نام فاز پردازش و شامل موارد زیل می باشد:

- تصحیحات پارولکس

- تصحیح روزانه

- حذف عناصر میدان ناحیه ای زمین

- همسطح نمودن داده ها (Level)

- گرفتن خطاهای

- شبکه بندی (grid) و کنتوربندی (Contouring)

مطالعه در ورقه شهر بابک با در نظر گرفتن تمام مراحل صورت گرفته است.

بررسی نقشه شدت کل میدان مغناطیسی :

حداقل شدت میدان مغناطیسی در منطقه بعد از تقسیمات انجام گرفته (nt) ۴۳۶۴۱/۶۵ و حداکثر شدت (nt) ۴۷۵۱۵/۶۷ می باشد. نقشه شماره یک در بردارنده نقشه شدت کل میدان مغناطیسی می باشد. داده های مغناطیسی تمام ورقه شهر بابک را تحت پوشش قرار نمی دهند لذا تفسیر تنها در ناحیه شمالی ورقه و قسمت جزیی از جنوب صورت گرفته است. بدین ترتیب می توان بی هنجریه های مشاهده شده در نقشه شماره یک را در دو ناحیه خلاصه نمود.

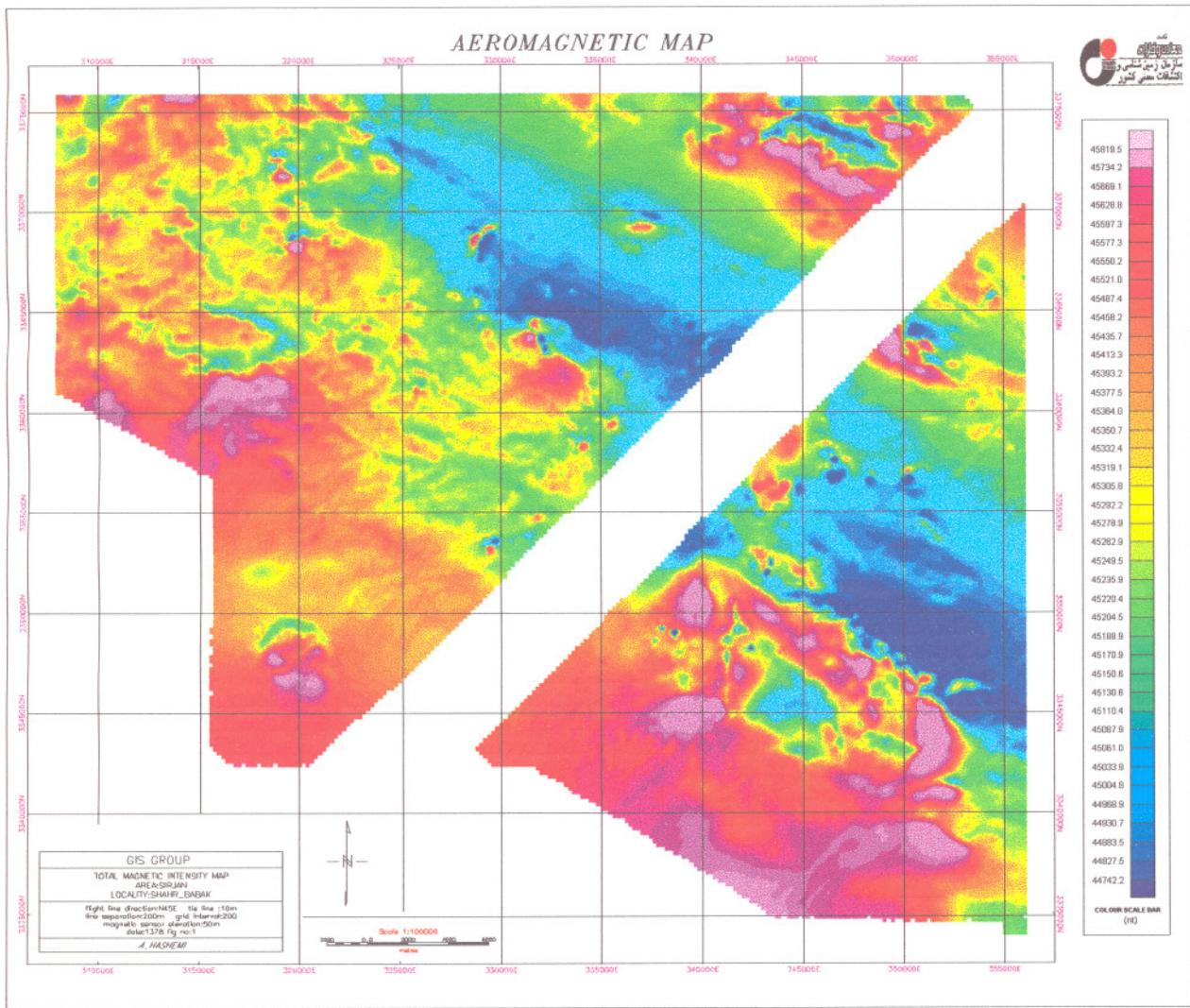
ناحیه اول شمال شرقی منطقه که خود شامل دو قسمت می باشد.

الف - بخش فوقانی شمال شرقی

ب - بخش جنوبی شمال شرق

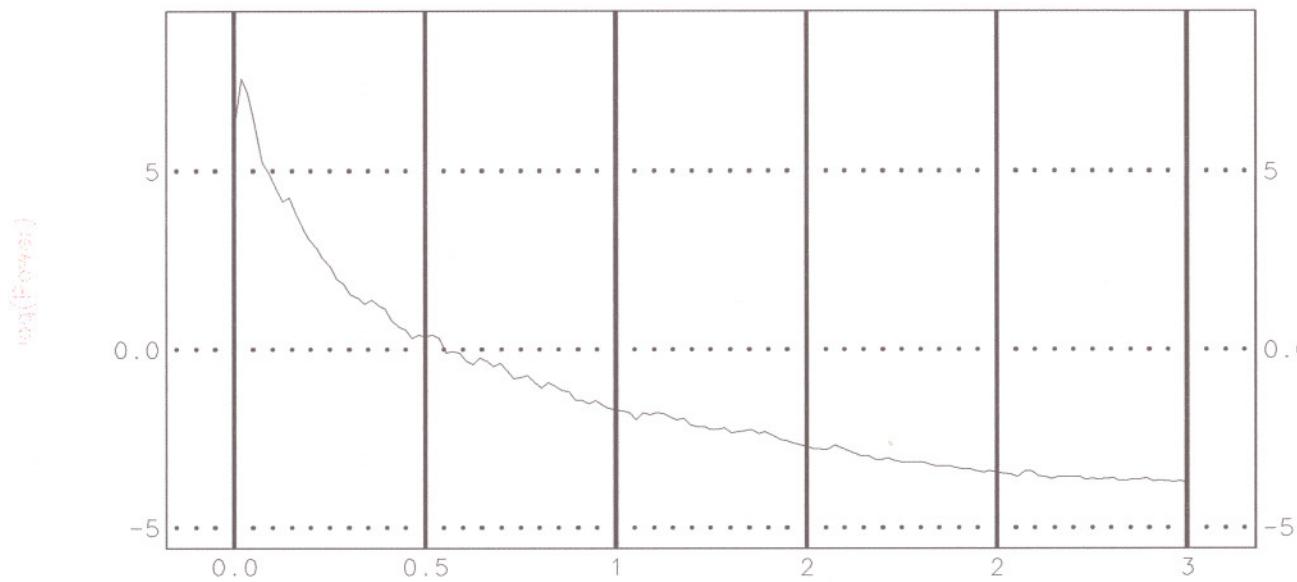
ناحیه دوم شمال غرب منطقه می باشد که در قسمت جنوبی و میانی آن بی هنجریه های بالا مشاهده می شود.

AEROMAGNETIC MAP

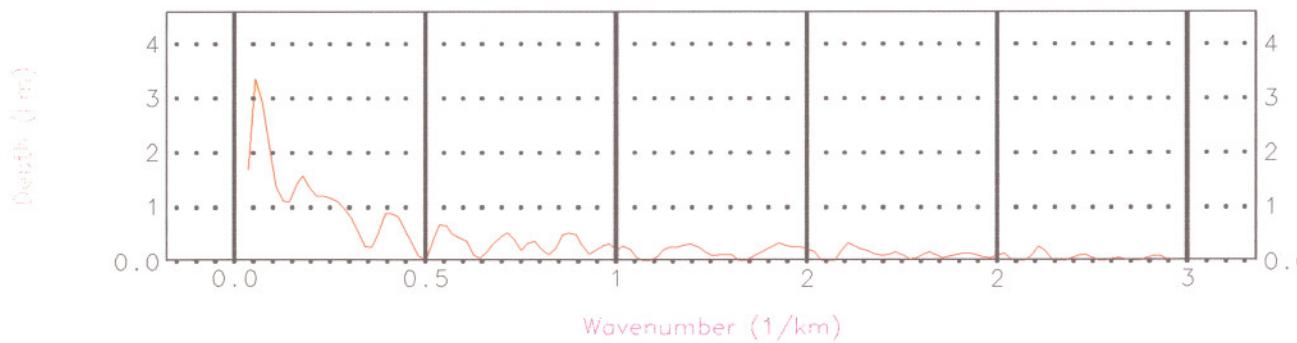

total

RADIALY AVERAGED POWER SPECTRUM

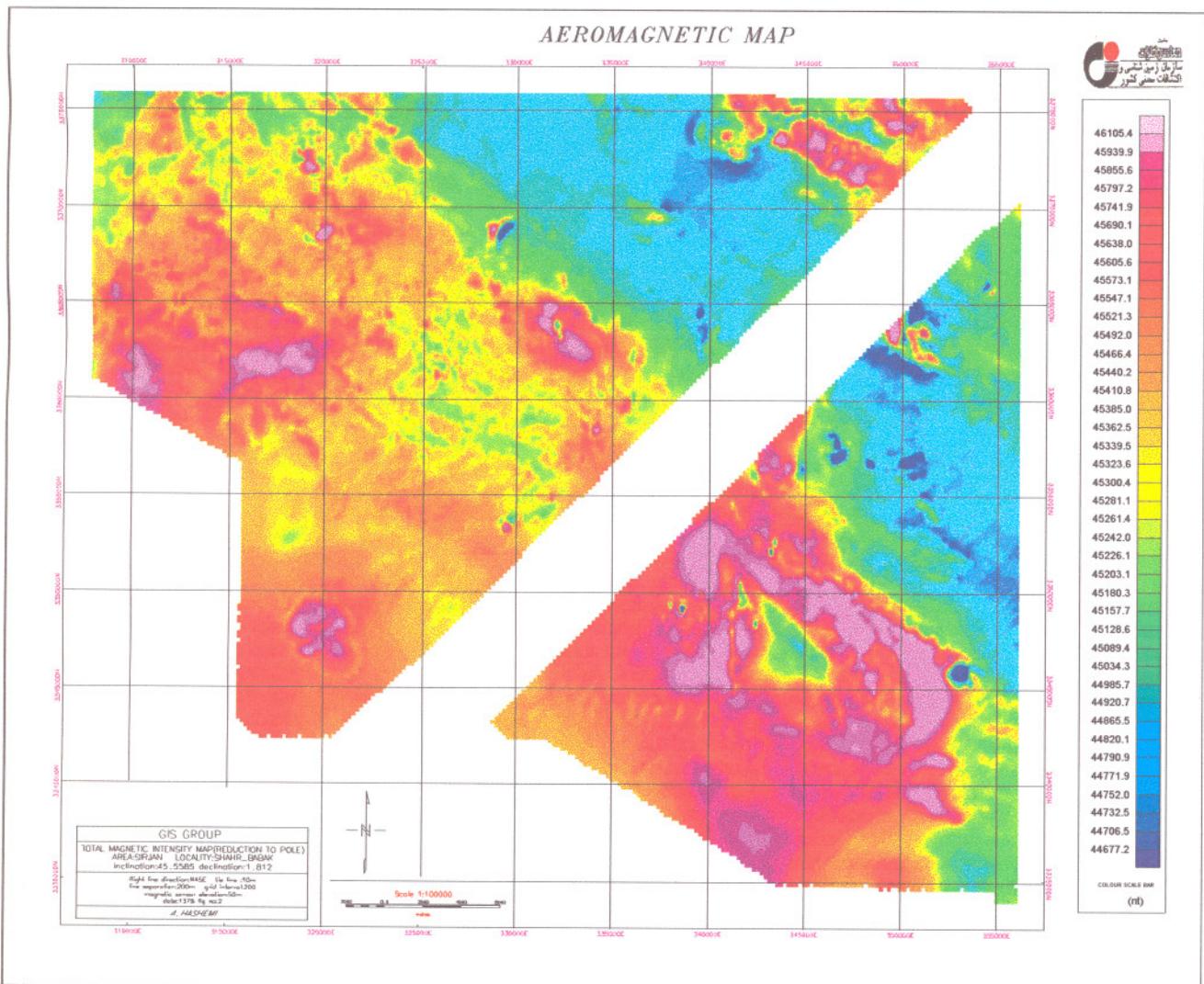
DEPTH ESTIMATE

بررسی نقشه برگردان به قطب (Reduction to pole)

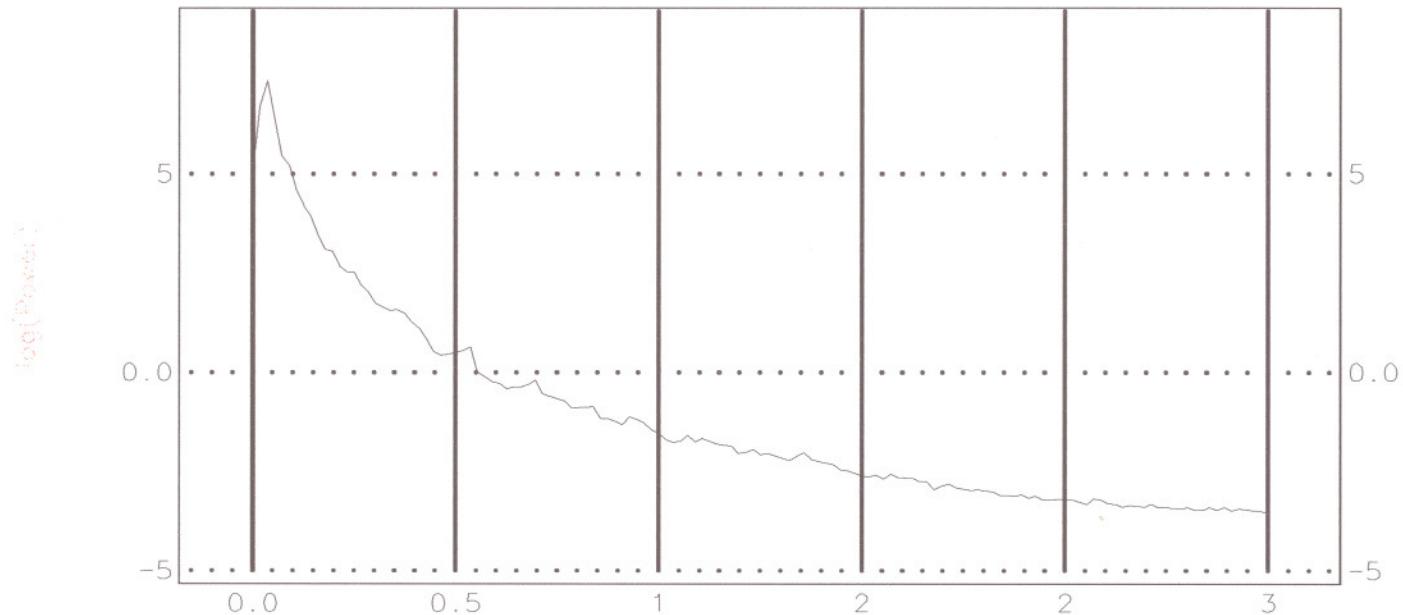
وقتی میدان زمین از حالت قایم خارج می‌شود، آنومالیهای مغناطیسی مستقر اشکالی دارد که با منبع آنها نامتقارن می‌باشد اما وقتی میدان قائم است، آنومالیها مستقیماً در بالای منبعشان قرار می‌گیرند. این فیلتر به طور کلی تعبیر و تفسیر را آسانتر می‌سازد چرا که میدان مغناطیسی را از عرض مغناطیسی جایی که میدان زمین شبیب دارد به میدان در پل مغناطیسی جایی که میدان قائم است انتقال می‌دهد در این حالت بی هنجاری درست در بالای سر منبع خود قرار می‌گیرد (۴).

نقشه شماره ۲ نشانگر برگردان به قطب در منطقه می‌باشد که در مقایسه با نقشه شماره یک می‌توان اثر این فیلتر را بدستی درک نمود. طیف اسپکترومتری حاصل از دو نقشه در اینجا آورده شده است که اثر فیلتر Reduction topole را می‌توانیم با مقایسه با طیف نقشه کل شدت میدان مغناطیسی ببنیم. در این جا توده‌های با شدت بالا با وضعی همگن نمایان شده‌اند و تمامی عوارض تقریباً با شبیبی به سمت شمال انتقال داده شده‌اند. همچنان توده‌های با شدت بالا که در نقشه شماره یک مشاهده می‌شوند در اینجا با همان شدت مشاهده می‌شوند.

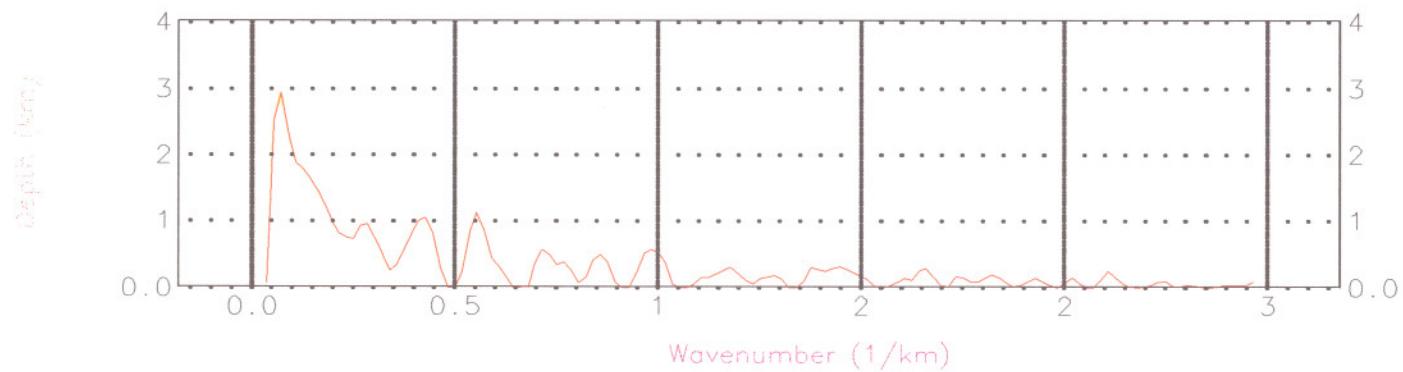

reduction to pole

RADIALY AVERAGED POWER SPECTRUM

DEPTH ESTIMATE

بررسی نقشه مشتق قائم

انواع مشتق قائم میدان مغناطیسی می‌تواند توسط ضرب و سعی طیف میدان بوسیله یک

عامل به صورت زیر محاسبه شود:

$$\frac{1}{n} [(u^2 + v^2) \frac{1}{2} n] \quad n: مرتبه مشتق قائم$$

مشتق اول قائم (گرادیان قائم) هم ارز با اندازه میدان مغناطیسی به طور همزمان در دو نقطه قائم در بالای یکدیگر است، تفریق داده و تقسیم توسط جدایش قائم اندازه نقاط نتیجه می‌شود.

مشتق دوم قائم، گرادیان قائم مشتق اول قائم می‌باشد و غیره. فرمول برای پاسخ فرکانس این عملیات نشان می‌دهد که پردازش فرکانس‌های بالا وابسته به فرکانس‌های پائین را اضافه می‌کند و این خاصیت یک اصل است برای کاربرد عملی مشتق که اثر طول موج ناحیه‌ای را حذف می‌کند و اثر آنومالیهای مجاور را تجزیه می‌کند. قدرت تجزیه مشتق دوم بیشتر از مشتق اول است. اما برای کاربرد آن نیاز به کیفیت بالا داده‌ها می‌باشد چراکه فرکانس بالا را افزایش می‌دهد در نتیجه به همراه آن افزایش noise (اختلال) را نیز داریم. نقشه‌های شماره سه و چهار به ترتیب نشانگر مشتق اول قائم و دوم می‌باشند (۴).

نقشه‌های شماره سه و چهار بیانگر آنومالی‌های کم عمق نزدیک به سطح می‌باشد. توده‌های بی هنجر نشان داده شده در نقشه‌های شماره ۱ و ۲ تجزیه شده‌اند.

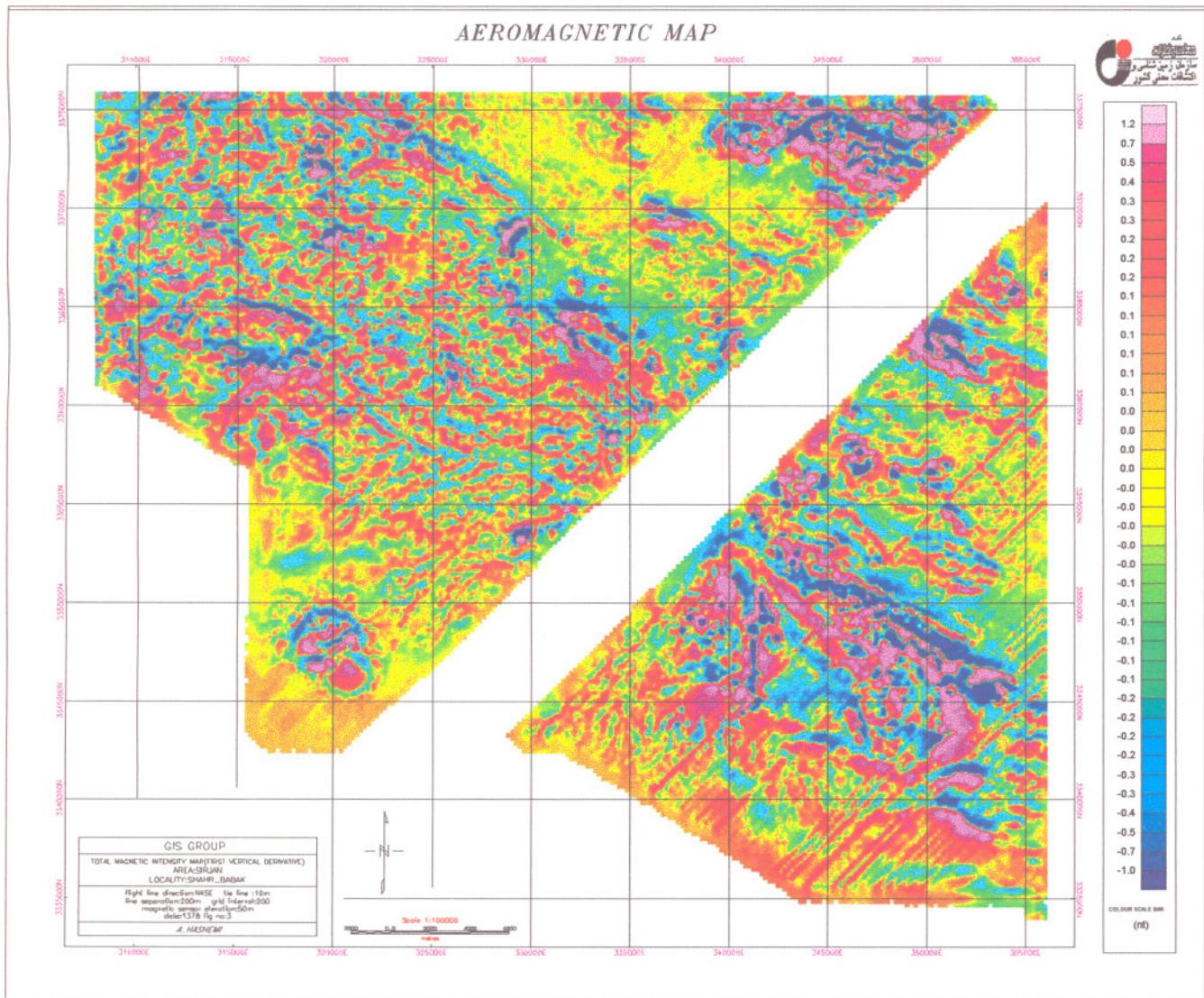
در بعضی از نواحی خطواره‌ها به راحتی قابل تشخیص می‌باشند همچنین جدایش توده‌ها از یکدیگر که احتمالاً ناشی از عملکرد گسل می‌باشد نیز به طور محسوس در بعضی نقاط مشخص می‌باشد.

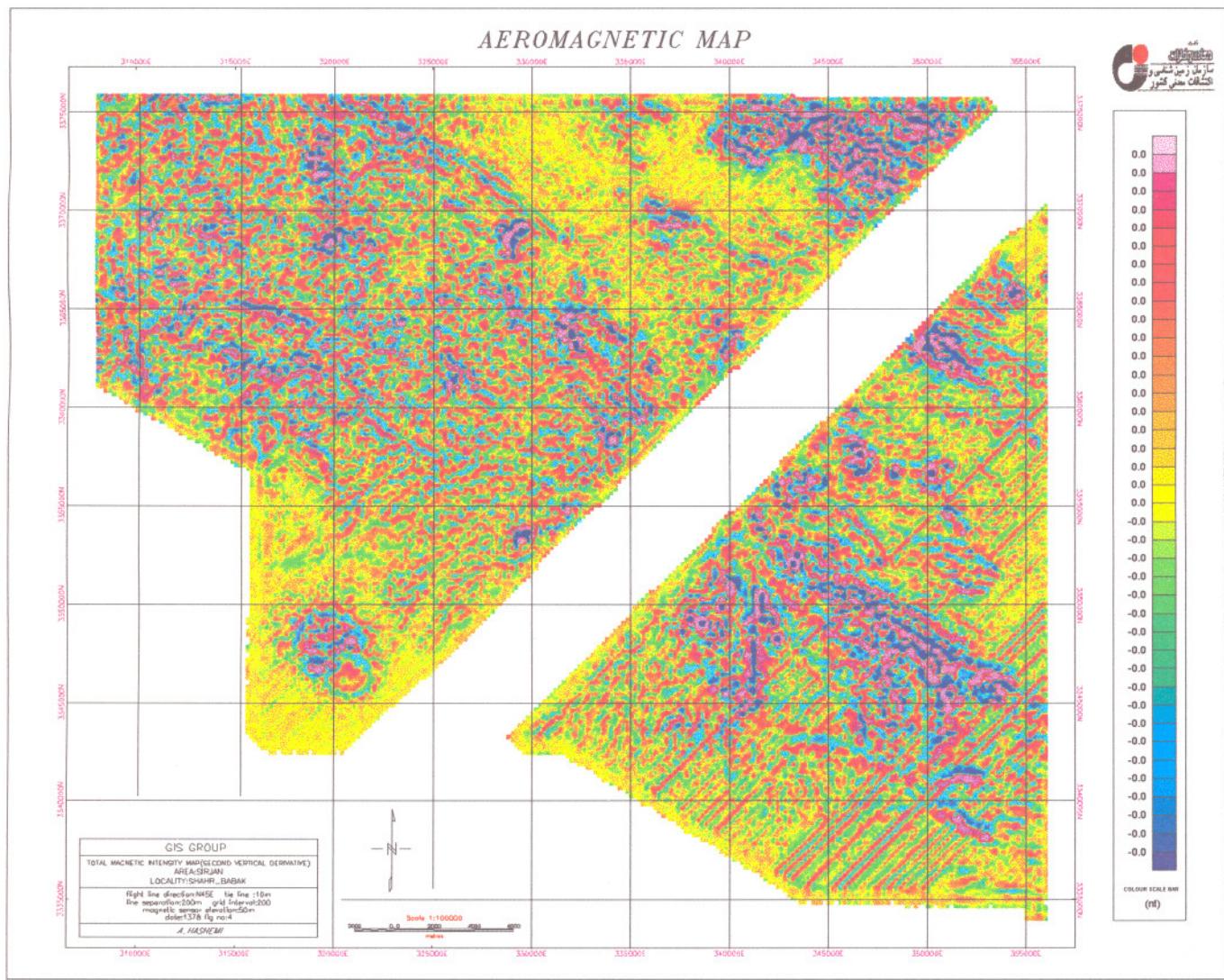
اختلالاتی در مسیر خط پرواز برای این نقشه‌ها نمایان است که این ناشی از خطای موجود در داده‌ها می‌باشد. این خط از خطاهایی که با تصحیحات انجام گرفته قابل اطلاع می‌باشند تمایز است لذا این نقاط در این ورقه مورد توجه قرار نمی‌گیرند.

از روی نقشه سه و چهار می‌توان آنومالیهای نزدیک به سطح و آنومالیهای به نسبت عمیق‌تر از آنها را تعیین نمود و به کمک این نقشه‌ها و طیف اسپکترومتری منطقه و تفسیر پروفیل‌های هر خط پروازی و مشتق در جهت x و y می‌توان (Shallow magnetic bodies) (توده‌های نفوذی نیمه عمیق) را تعیین نمود. در شمال غرب نقشه شماره سه جدایش سنگهای آذر آواری اسیدی (Ngpy) از یکدیگر و نیز لایه بندی در کوه مدور و تفکیک واحد EV در شمال شرق ناحیه کاملاً مشخص می‌باشد. شدت مغناطیس بالا بر روی آندزیت آگلومرا و تراکی بازالت و تراکی آندزیت، توف جریانات گدازه‌ای و داسیت. آندزیت نشان داده شده است.

در نقشه شماره چهار عملکرد گسل در جدایش Ngvc (Knellomra آتشفشاوی و ماسه سنگ به صورت کاملاً آشکاری مشخص گردیده است.

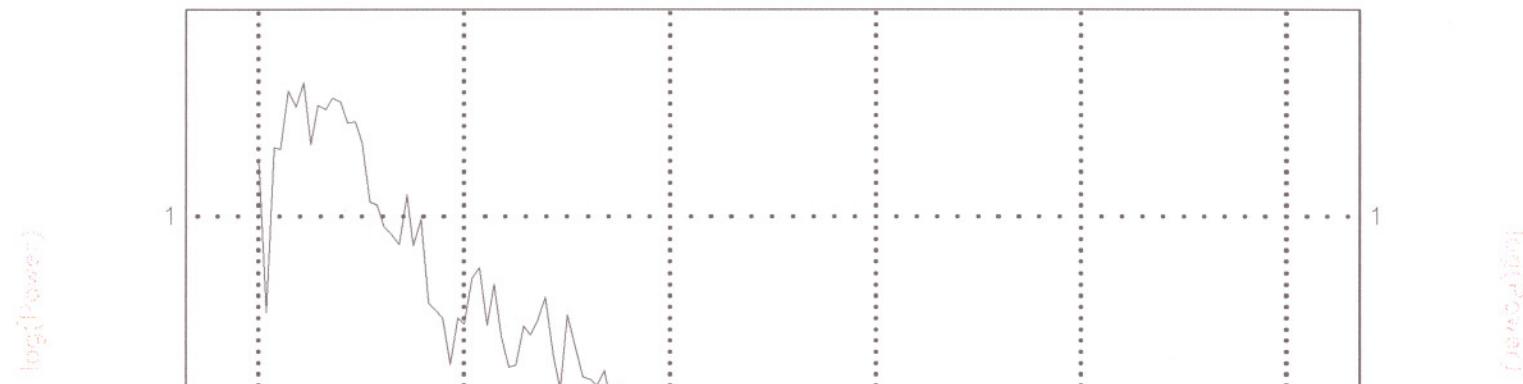
AEROMAGNETIC MAP

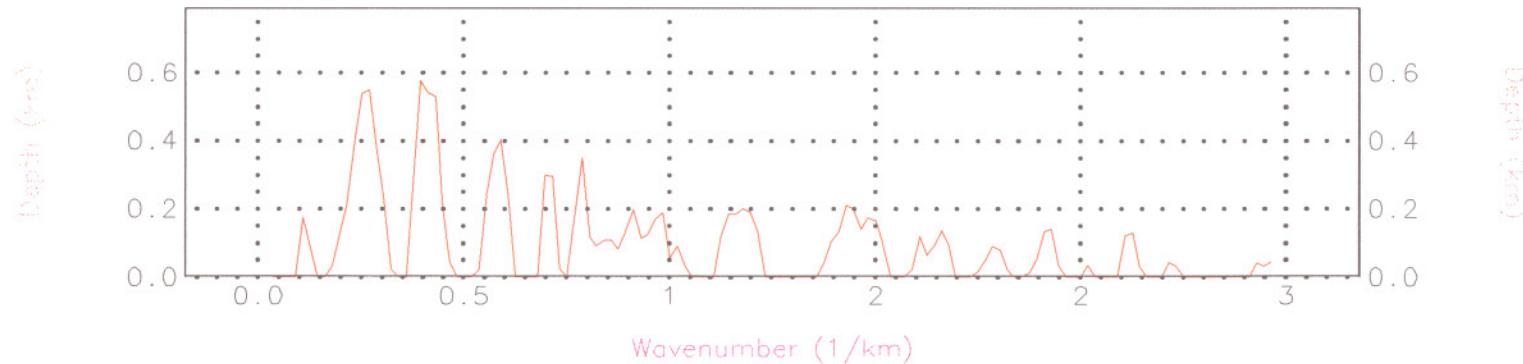

first derivative

RADIALY AVERAGED POWER SPECTRUM

DEPTH ESTIMATE

بررسی نقشه گسترش به طرف بالا:

محاسبه میدان در سطوح بالاتر و یا پائین تر Upward continuation و Down ward Continuation نامیده می شود. به این معنا که گسترش به طرف بالا آنومالیهای با فرکانس بالا که ارتباط با آنومالیهای با فرکانس پائین هستند را هموار می کند و همچنین فرایند مفیدی برای نشان دادن اثر آنومالیهای کم عمق در زمانی که جزئیات روی آنومالیهای عمیق مورد نیاز است، می باشد.

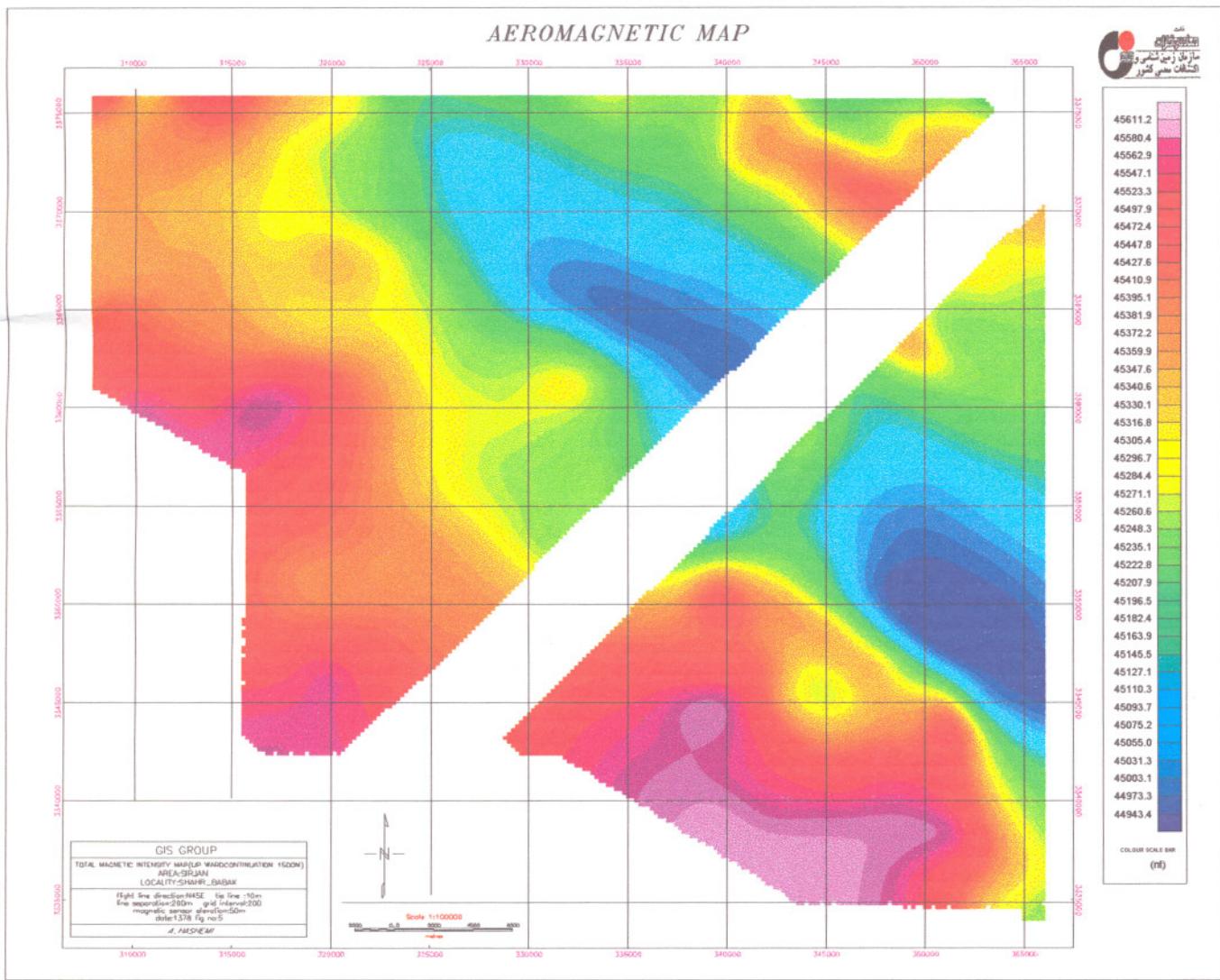
گسترش به طرف پائین اثر آنومالیها (با فرکانس بالا) را با آوردن و نزدیک کردن آنها به سطح مشاهده، به طوری که وانمود می کند برداشت انجام گرفته نزدیک به زمین بوده است را تیز (sharp) می کند. گسترش این فیلتر به مقدار زیاد باعث اختلال در کار می شود چرا که اختلال ناشی از فرکانس بالا را به صورت آنومالی زمین شناسی نشان می دهد و بر میزان اختلالات می افزاید (۴).

در نقشه شماره ۵ و ۶ به ترتیب داده ها به سطح بالاتر ۱۵۰۰ و ۲۰۰ متر انتقال داده شده اند. با توجه به این نقشه ها می توان عناصر بی هنجار را به سه طبقه تقسیم نمود. بخش جنوب شمال شرقی منطقه تمام توده تبدیل به یک توده با شدت مغناطیسی بالا شده اند.

در شمال غرب منطقه نیز در ناحیه ای که در نقشه شماره ۱ و ۲ شدت بالایی را از خود نشان داده بودند همچنان شدت بالای خود را حفظ کرده اند. در قسمت فوقانی شمال شرق منطقه ولکانیک تفکیک شده تبدیل به یک واحد شده است که شدت نسبتاً بالایی را از خود نشان داده است.

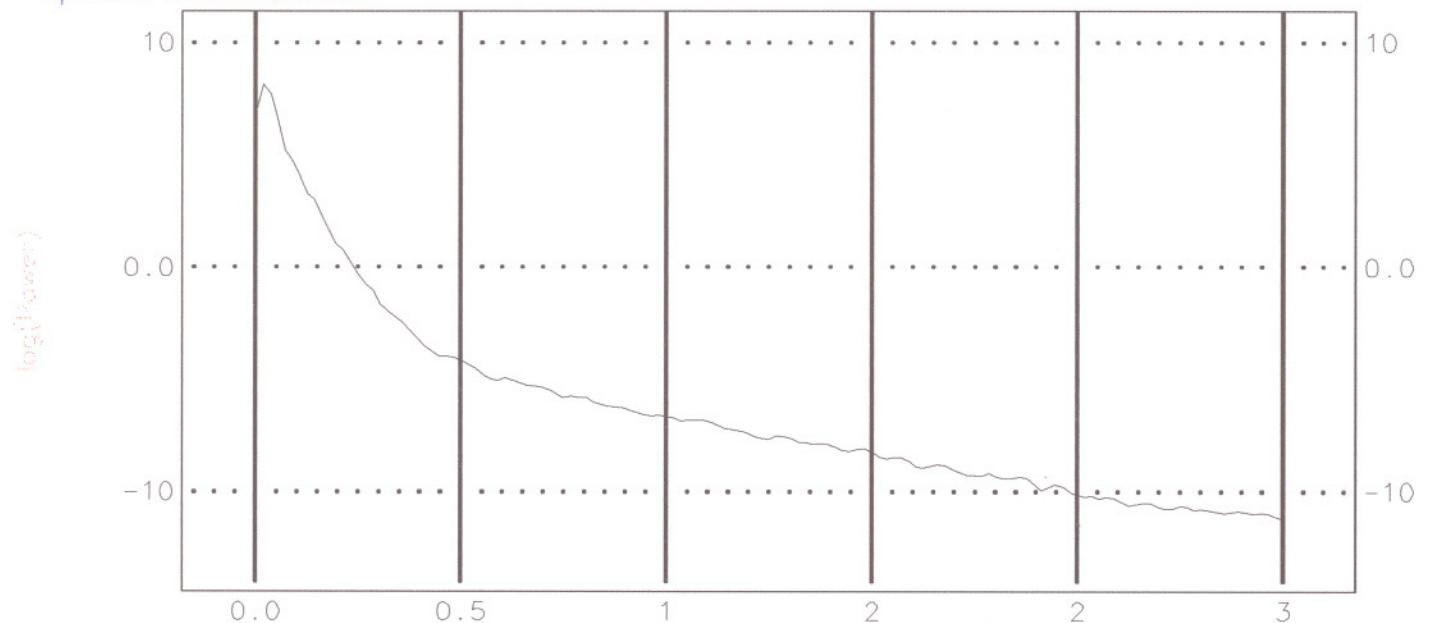
به طور کلی در این نقشه ها منطقه ها از نظر عمقی به سه دسته تقسیم شده است. قسمت شمال نسبتاً عمیق و قسمت جنوبی احتمالاً عمیق چرا که با بالا بردن سطح به ۳۰۰۰ متر نیز هنوز مشاهده می شوند و قسمت میانی منطقه کم عمق می باشد.

AEROMAGNETIC MAP

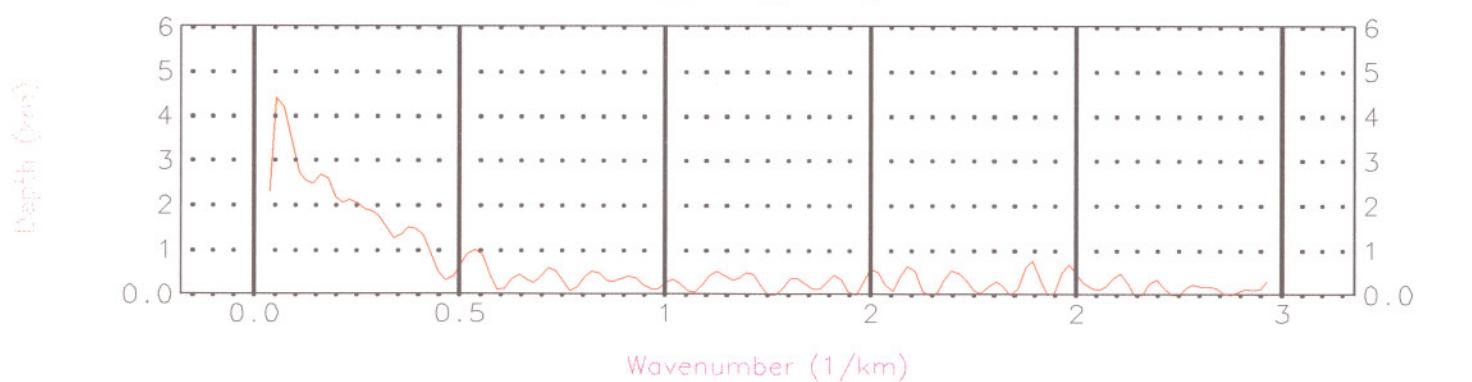

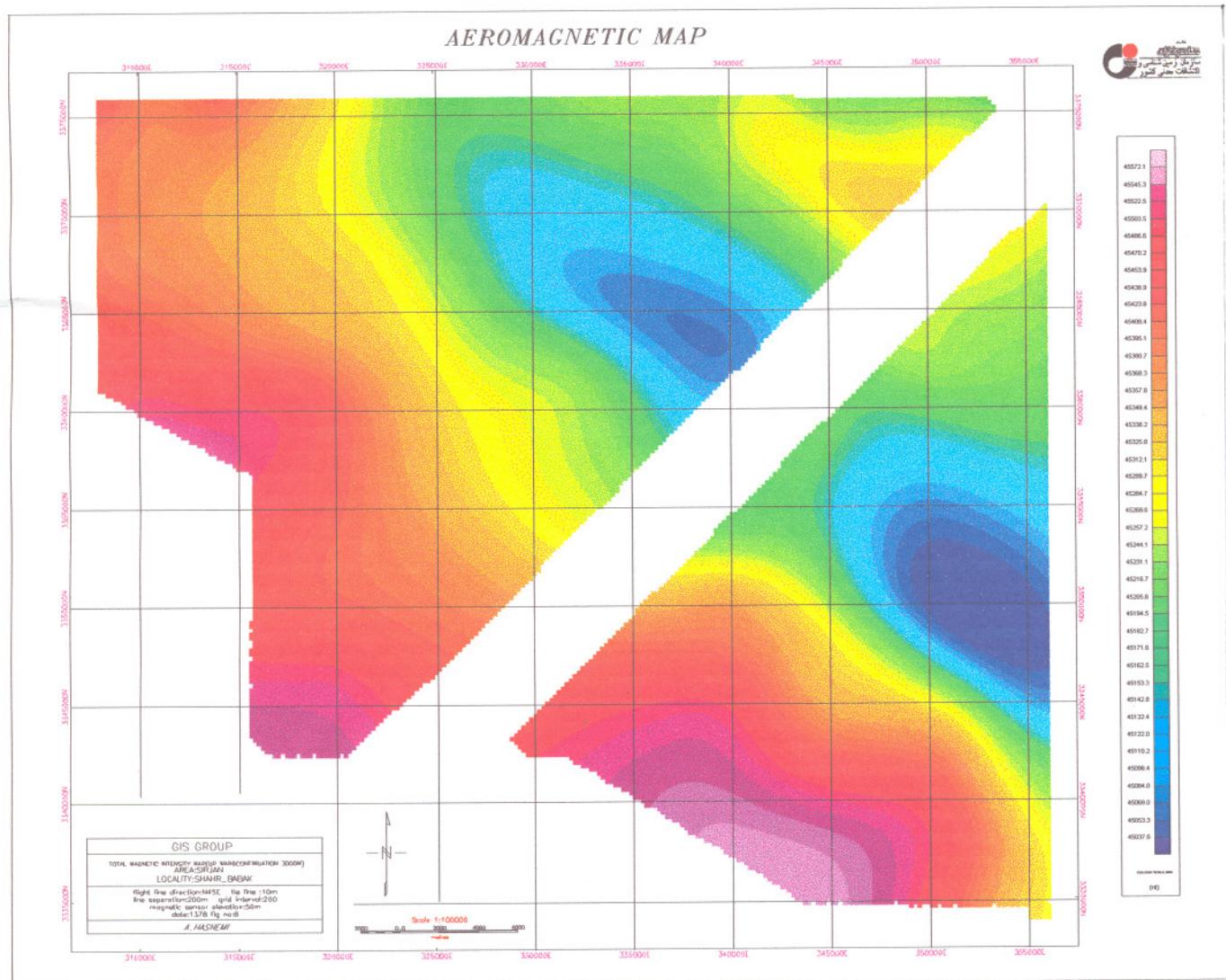
upward continuation

RADIALY AVERAGED POWER SPECTRUM

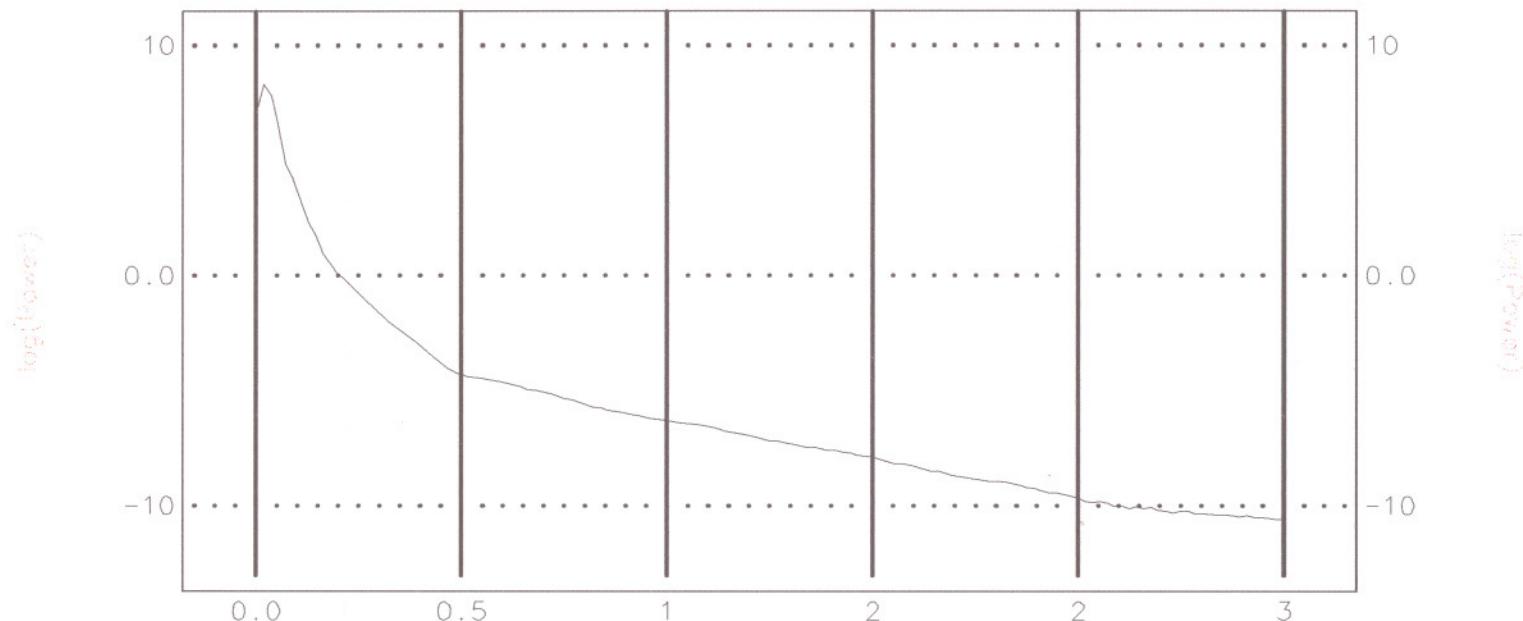
DEPTH ESTIMATE

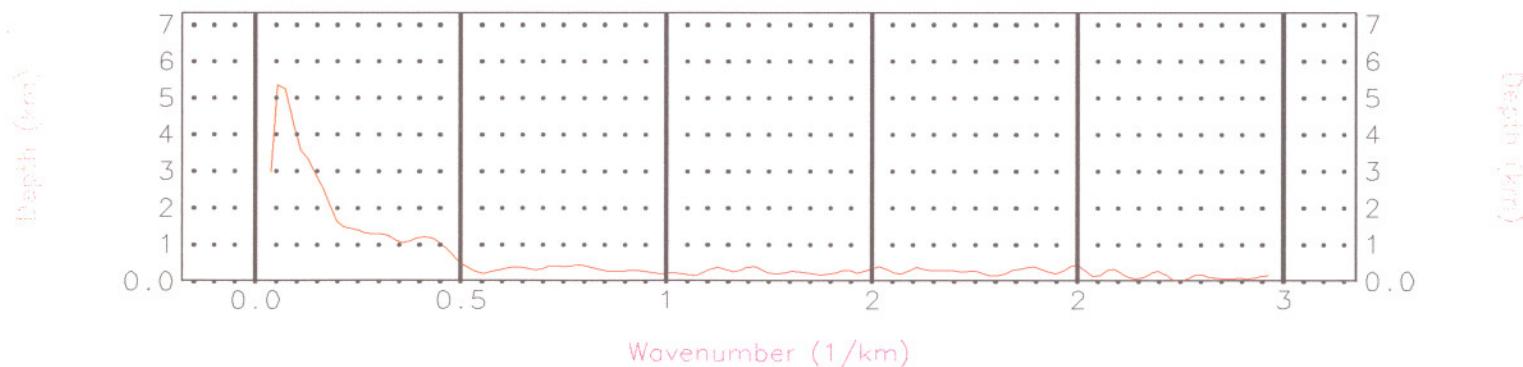

upward continuation 3000

RADIALY AVERAGED POWER SPECTRUM

DEPTH ESTIMATE

بررسی نقشه Signal

این فیلتر وابسته به میدان مغناطیسی توسط عمل مشتق گیری می باشد.

$$\text{Analytic Signal} \left\{ \left[\frac{dx}{dm} \right]^2 + \left[\left(\frac{dy}{dn} \right)^2 + \left(\frac{dz}{dm} \right)^2 \right] \right\}$$

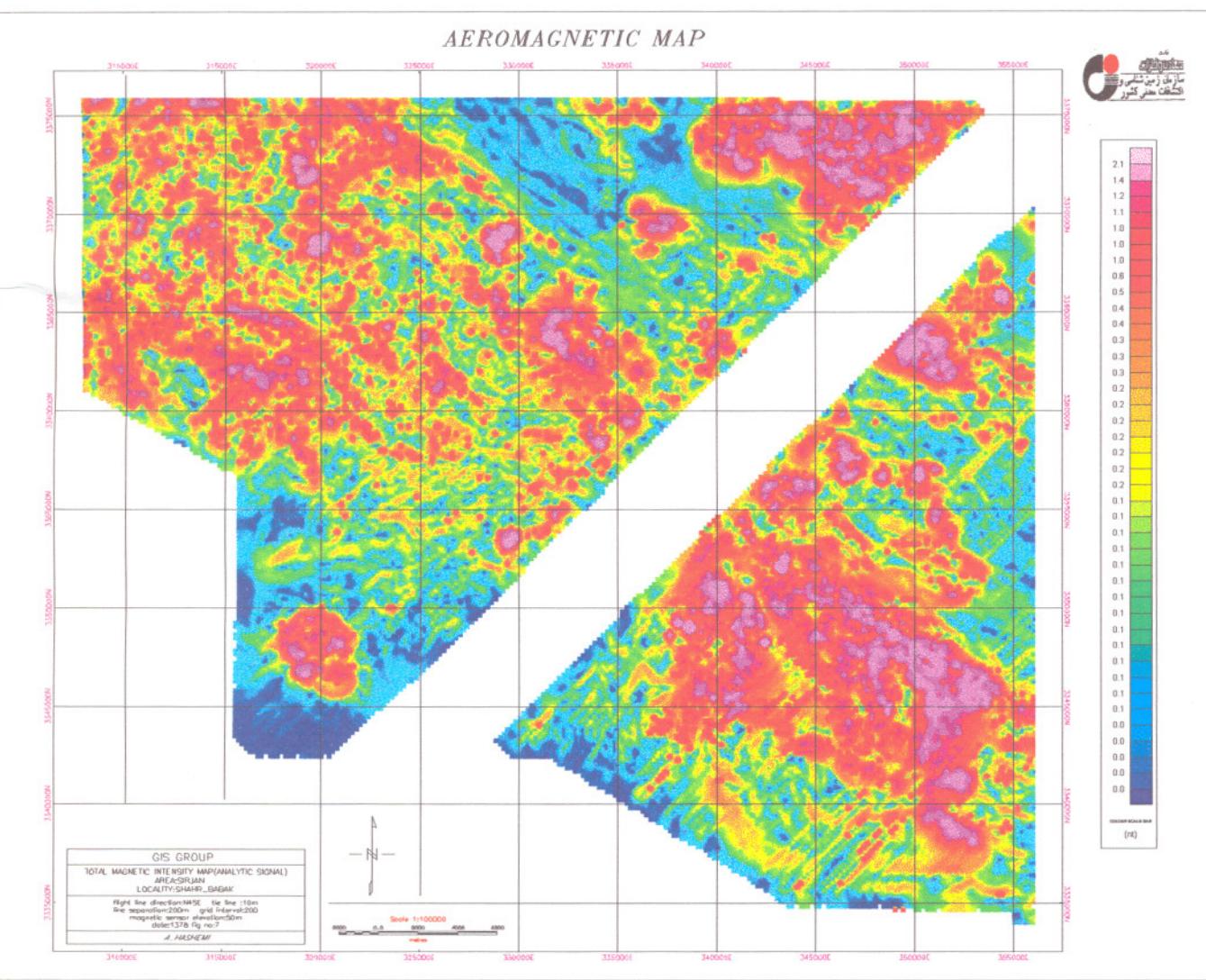
m : آنومالی مغناطیسی است.

این پارامتریک پارامتر قابل اندازه گیری می باشد که در تفسیر کاربرد دارد به طوری که کاملًا وابسته به جهت مغناطیس شدن و جهت میدان زمین است. به این معنی که همه توده ها با هندسه یکسان (Analytic signal) یکسان دارند. بنابراین پیک ها (قله های) متقارن هستند و مستقیماً در بالای لبه های توده های پهن و در بالای مرکز توده های باریک می افتد، تفسیر این نقشه به همراه نقشه های دیگر درک محل هندسه منبع مغناطیسی را آسانتر می کند و نیز همچنین موقعیت منبع را علی رغم هر گونه پایداری در منابع تعیین می کند. این روش بنا به تعبیری نوعی Reduction to pole می باشد (۲).

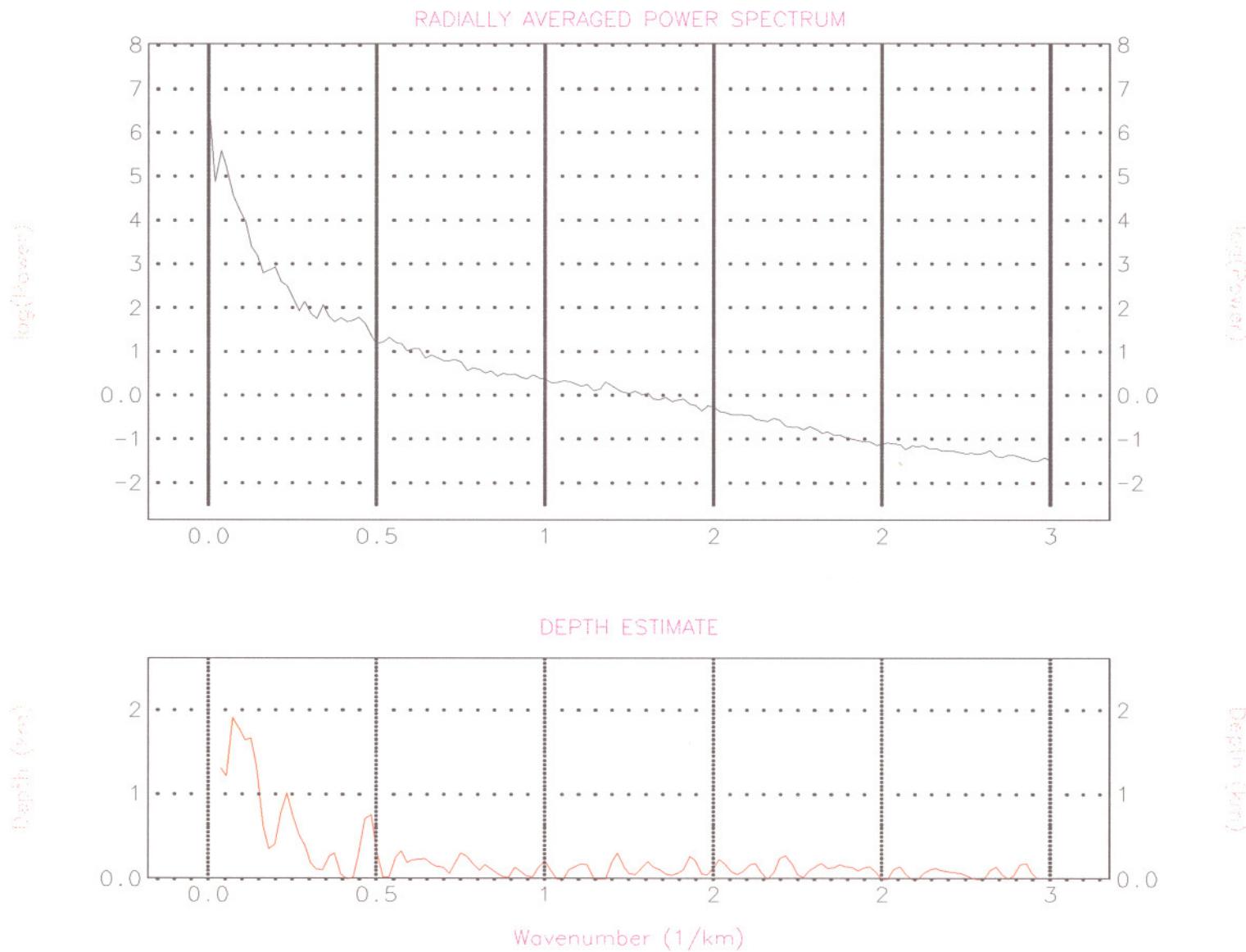
در نقشه شماره ۷ توده ها شکل همگن تری را به خود گرفته اند و به راحتی می توان با مقایسه با نقشه های مشتق قائم عوامل تفکیک و جدايش را درک نمود.

بعضی از نواحی که در نقشه های قبلی شدت پائینی - مغناطیسی را از خود نشان داده بودند در اینجا از شدت بالا برخوردار هستند. نقشه signal معرف شدت مغناطیسی واقعی توده ها در ورقه شهر بابک می باشد.

AEROMAGNETIC MAP

analytic signal

بررسی نقشه Colour Image

برای نشان دادن عوارض خطی در منطقه از نقشه‌های Colour image که تحت عنوان بازتابش و خوانده می‌شود، استفاده می‌گردد. برای تعیین گسل و خطواره‌ها از نقشه‌های مشتق قائم استفاده می‌شود ولی در مواقعي تشخيص این عوارض کار بسیار دشواری است و استفاده از این نقشه‌ها گمراه کننده است. نقشه بازتابش به طور سریع باعث تشخیص گسله‌ها می‌شود. نقشه بازتابش به طور کلی در افزایش ایجاد شبیب عمل می‌کند. این افزایش توسط بازتابش سطح شبکه (grid) به صورت یک توده منعکس کننده انجام می‌شود، که خواص توده منعکس کننده در تعیین ضریب بازتابش عمل می‌کند. روشنایی سطح شبکه (grid) بسته به چرخش سطح دارد. موقعیت سطح روشن و خواص توده منعکس کننده در جهت تعیین مؤثر است. مقدار نور تابانده شده توسط یک سطح بسته به زاویه انحراف دارد. معمولاً در دو زاویه، زاویه راست در جهت امتداد و یا موازی آن نور تابانده می‌شود بنابراین دو نقشه متفاوت ایجاد می‌شود که با مقایسه آنها عوارض خطی مشخص می‌گردد (۵).

نقشه شماره ۸ نمایاً نقشه Colour Image در منطقه می باشد در این نقشه گسلها و کن tactها با خطوط مشخص تعیین شده اند.

می توان گسلهای موجود در منطقه را به صورت زیر تفکیک نمود.

- اکثرًا گسلهایی با روند شمال غرب - جنوب شرق
- گسلهایی با روند شمال شرق - جنوب غرب
- گسلهایی با روند تقریبی شمالی - جنوبی

در بعضی نواحی گسلها با روند شرقی - غربی نیز مشخص شده اند که این گسلها در کانی زایی حائز اهمیت هستند.

واحد $dc-a$ متعلق به معدن رالاچاه در بین سه گسل واقع شده است به ترتیب با روند شمال غرب - جنوب شرق و شمال شرق - جنوب غرب و شرقی غربی که احتمالاً گسل موجود با روند شرقی - غربی در کانی زایی اهمیت داشته است.

به طور کمی گسلهای متقطع و گسلها با روند شرقی - غربی در منطقه از اهمیت به سزایی برخوردار هستند. و باید به واحدهای موجود در بین این گسلها توجه بسزایی شود.

از انطباق گسلهای بدست آمده از داده های ژئوفیزیک با گسلهای زمین شناسی موارد زیر استنباط می گردد.

- گسل با روند شرقی - غربی در قسمت شمال غربی ورقه در نقشه زمین شناسی تنها مقدار جزئی از آن رسم گردیده است.
- گسل موجود در شمال غرب ورقه بر روی واحد $dc-a$ و NgC که به ترتیب با روندهای شمال غرب - جنوب شرق و شمال شرق - جنوب غرب آمده شده اند در نقشه زمین شناسی

شواهدی از آن دیده نمی شود.

- گسل قرار گرفته در در مختصات E32500 - E336500 و E340000 با کمی جا به

جائی در نقشه زمین شناسی مشاهده می گردد.

و نیز گسل موجود در شمال این گسل نیز به طور جزئی در نقشه زمین شناسی مشاهده

می شود.

- گسل نسبتاً بزرگ بر روی واحد NgC با روند شمال غرب - جنوب شرق و نیز گسل

شمالی جنوبی موجود برای این واحد که منجر به جدایش واحد a گشته، بر روی نقشه

زمین شناسی نشان داده نشده اند.

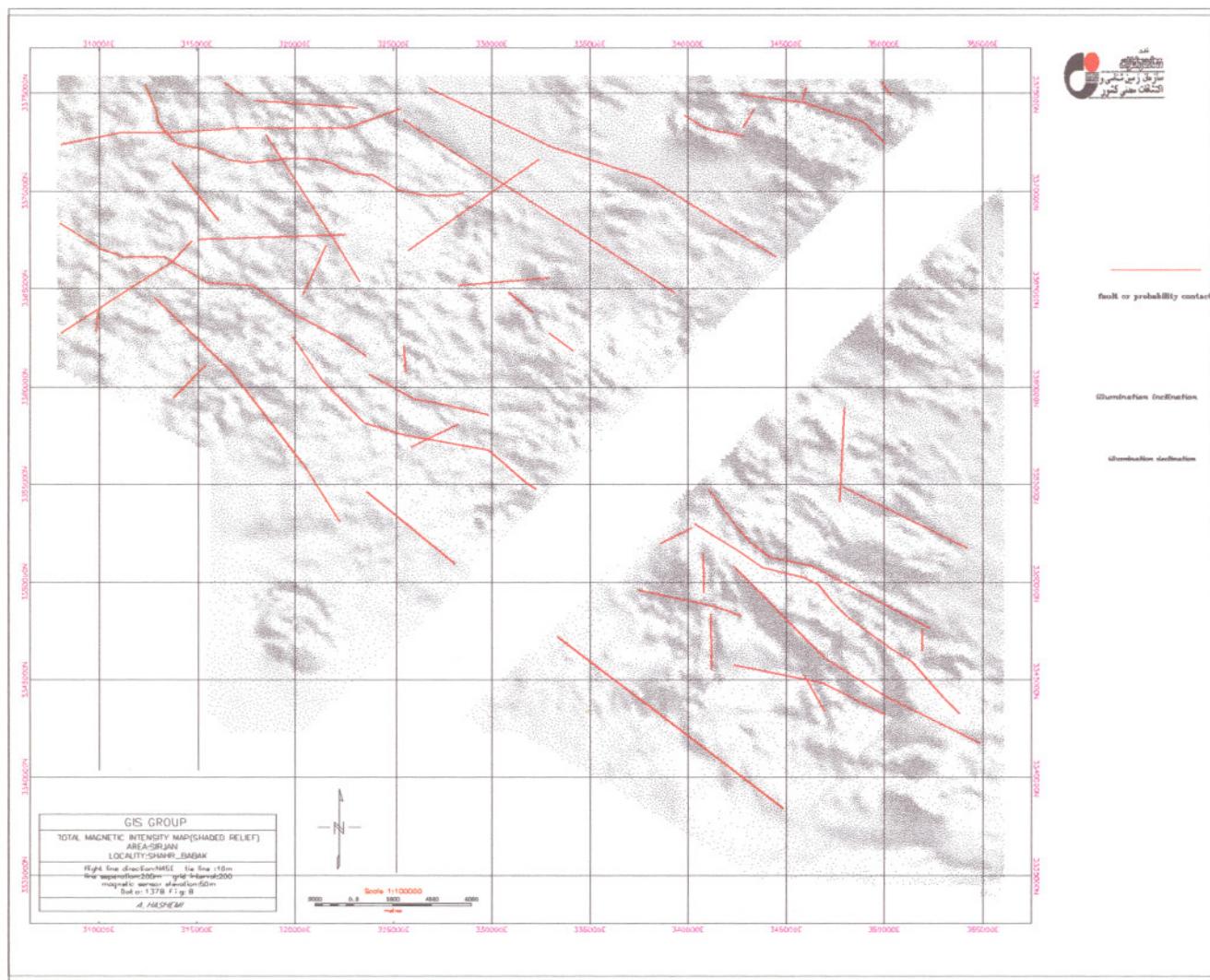
- در قسمت شمال شرق ورقه گسل عبور کننده از واحد ⁷E با نقشه زمین شناسی

تطبیق دارد.

در بقیه نواحی گسلها به طور جزئی و بصورت مقطع با یکدیگر مطابقت دارند و به نظر

می رسد گسلهای تعیین شده از روی داده های ژئوفیزیکی گویاتر از گسلهای موجود بر روی

نقشه زمین شناسی باشند.

بررسی نقشه انطباق شدت کل میدان مغناطیسی و زمین شناسی منطقه :

نقشه شماره ۹ انطباق نقشه زمین شناسی منطقه شدت کل میزان مغناطیسی می باشد که می توان موارد زیر را استنباط نمود:

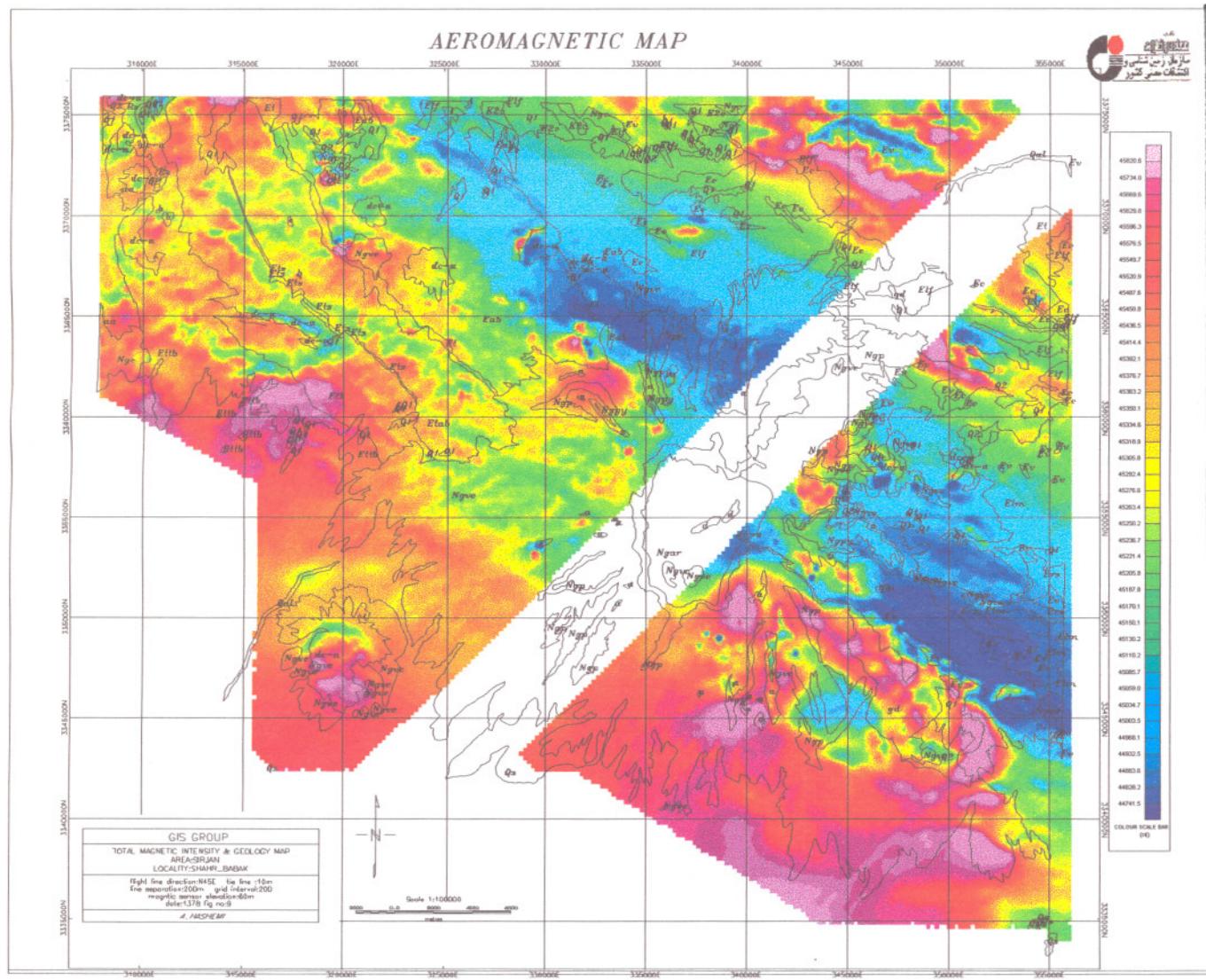
در نقشه شماره ۱۰ نقشه قابلیت مغناطیسی منطقه نشان داده است که در آن بخش های شمالی شرقی بواسطه داشتن قابلیت مغناطیسی پائین از بخش های جنوب غربی جدا شده است قابلیت مغناطیسی بطور کلی در سنگ های آذرین بالا و در سنگ های رسوبی پائین است. بنابراین پائین بودن قابلیت مغناطیسی و سنگ هایی مثل فلیش های ائوسن و یا سایر واحد های رسوبی قابل انتظار است ولی پائین بودن آن در ولکانیک های شمال شرق منطقه که دارای ترکیب تراکی آندزیتی و تراکی بازالتی هستند^(۷) تا حدی غیر عادی است همانطور که ملاحظه می شود در این محدوده بخش هایی با قابلیت مغناطیسی بالا وجود دارد که در نقشه زمین شناسی تفکیک نشده اند. تعیین لیتولوژی و مشخصات سنگ شناسی این بخش ها نیاز به بررسی دقیق تر صحرایی دارد. این محدوده در نقشه کل شدت مغناطیسی نیز نشان داده شده است.

در شمال شرق بر روی واحد های پیروکلاستیک برش های آذر آواری (NgP) و کنگلومرای آتشفسانی NgVC گرانودیوریت (gd) و هورنبلند فنوداسیت (a) بی شدت بالای مغناطیسی نشان داده شده است.

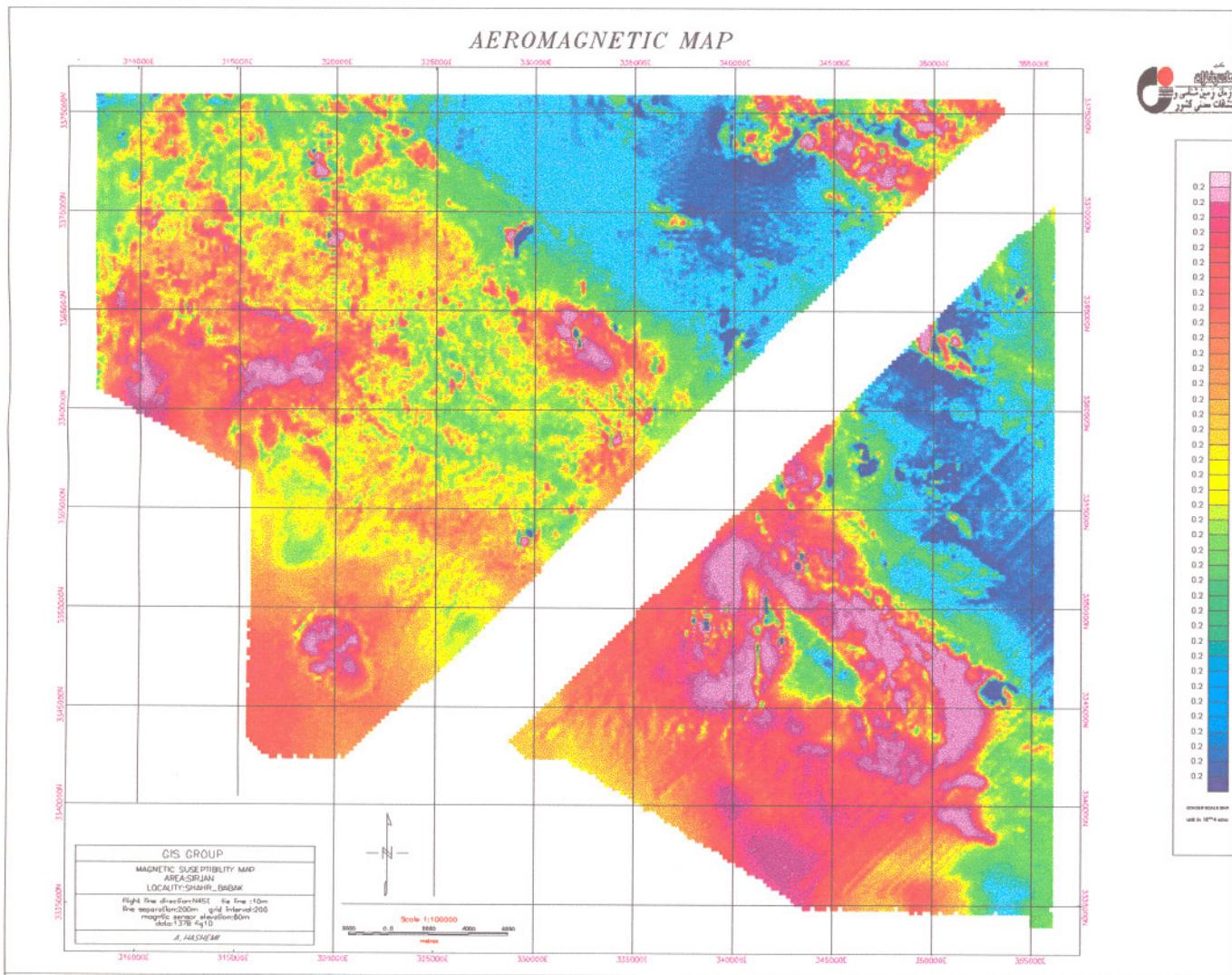
در شمال غرب ورقه این واحد داسیت - آندزیت - de-a شدت بالای مغناطیسی مشاهده می شود که در نقشه Colour Image این ناحیه ساختمان لایه ای را از خود نشان داده است که نیاز به بررسی بیشتری دارد.

در شمال غربی ورقه بروی واحدهای تراکی آنژریت ، توف جریانهای گدازه ای شدت بالای مغناطیسی مشاهده می شود.

در منطقه شدت نسبتاً پائینی نمایان است رسوبات کواترنر و فلیشها بی هنجاری پائین نشان داده شده است قسمت جنوبی در شمال شرق منطقه بررسی ولکانیک (Ev) بی هنجاری پائین در کنار بی هنجاری بالای گرانو دریوریت نمایان است.

AEROMAGNETIC MAP

بررسی نقشه کنتوری

نقشه شماره ۱۱ نقشه کنتوری منطقه و نقشه شماره ۱۲ نقشه کنتوری منطقه به همراه شدت کل میزان مغناطیسی می باشد. تهیه نقشه کنتوری در دو مقیاس متفاوت برای در نظر گرفتن داده ها به صورت ناحیه ای و جزئی لازم می باشد. خطوط کنتوری نقشه ها برای تفسیر لازم هستند و برای تخمین محدوده (outline)، عمق و شبیب مفید می باشند. تصویرها مارا در تعیین شکل و موقعیت آنومالی گمراه می کنند. زیرا شکل آنومالی در ظاهر وابسته به صفحه رنگ به کار برده شده برای آن است.

همچنین بیرون آوردن مقدار گسترش از خطوط نقشه های کنتوری آسانتر از تصویرها است. آوردن کنتورها روی نقشه ها رنگی از داده های مغناطیسی ابزار خوبی برای تفسیر می باشند.

یک اصل استفاده از نقشه های کنتوری چک کردن شبکه (grid) و مراحل کنتوری می باشد (۶).
نخایر اقتصادی زیادی به حالت توده ای با مشارکت کانیهای سولفیدی شامل مقدار متنوع از مس، روی، سرب، نقره و طلا می باشند. (نخایر Massive sulphide)، در بسیاری از این نخایر سولفید شامل کانی اقتصادی به صورت توده پیریت و یا پیروتیت که ۲۰ تا ۵۰ درصد وزن ذخیره را شامل می شوند می باشد و سیلیس یک کانی باطله رگه اصلی می باشد. و کانیهایی چون کالکوپیریت، اسفالریت و گالن کانی های اقتصادی اصلی به همراه طلا، نقره به تبعیت از مقدار به طور معمول هستند. منیتیت شاید در این نخایر وجود داشته باشد و بعضی اوقات حکم کانی باطله را دارد.

میزبان این نخایر معمولاً سنگهای ولکانیک به همراه رسوبات دریابی مثل شیل، گری و که هستند.

عوارض تیپیک نخایر سولفیدی را می‌توان اینگونه تشریح نمود که :

۱- کانیهای اقتصادی کالکوپیریت، اسفالریت و گالن به همراه پیریت و یا پیروتیت و یا منیتیت به صورت یک توده تخته‌ای / خاکریزهای توده در قسمت بالای مرکز نخیره قرار می‌گیرند و زون قائم می‌تواند با کالکوپیریت، منیتیت و پیروتیت که تمایل به تشکیل در قاعده را دارند، اتفاق بیافتد.

ماکزیم بعد افقی کانی زایی نخایر massive ۲۰۰۰ متر و ماکزیم ضخامت به دهها متر می‌رسد. نخایر massive sulfied می‌توانند کمتر از این ماکزیم نیز بعد داشته باشند.

۲- نخایر توسط یک استوک رگه ای بلند شده است.

۳- نخایر توسط یک افق شامل پیریت، منیتیت - پیروتیت - هماتیت یا سنگهای غنی از سیلیس پوشیده می‌شوند. این افق شاید به طور جانبی تا فاصله دهها کیلومتر بالای نخیره وسعت داشته باشد.

۴- زون دیگری در بالای این توده‌ها موجود نیست و استوک رگه ای معمولاً به صورت دودکش می‌باشد.

به چهارالگو می‌توان اشاره نمود به طوری که :

۱- مغناطیس ضعیف، حالات از نزدیک نخیره حرکت می‌کند.

-۱

۲- موقعیت منیتیت - پیروتیت در داخل یا بالای لوله تغذیه کننده

-۲

-۳

مرحله قبل رانیز شامل می شود و همچنین قاعده
یک لایه کانی مغناطیسی دارد massive sulfied

-۴

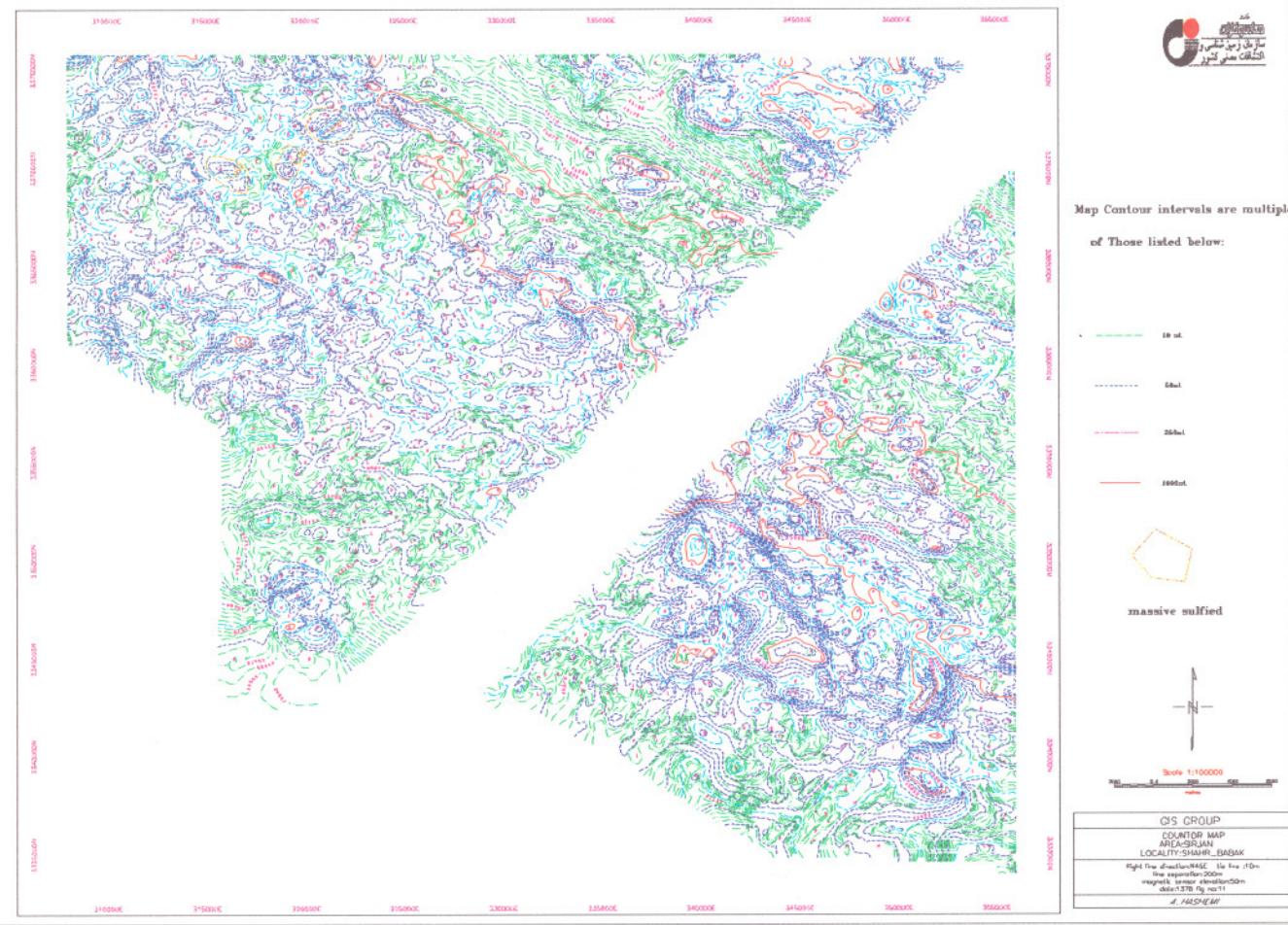
شامل کانیهای مغناطیسی
توسعه یافته مرحله قبل است و کانی مغناطیسی کاملاً خارج
از نخیره می باشد. (۲).

با استناد به این مطالب در نقشه شماره ۱۱ می توان در ولکانیکهای موجود در شمال غرب ورقه سه توده massive sulfied را شناسایی نمود که به ترتیب توده شماره یک از الگو شماره چهار تبعیت می کند و در مقایسه با نقشه مشتق اول قائم یک High کشیده که زیر آن را Low احاطه کرده دیده می شود.
توده شماره دو تقریباً از الگو شماره دو تبعیت می کند و توده شماره سه از الگوی شماره سه پیروی می کند.

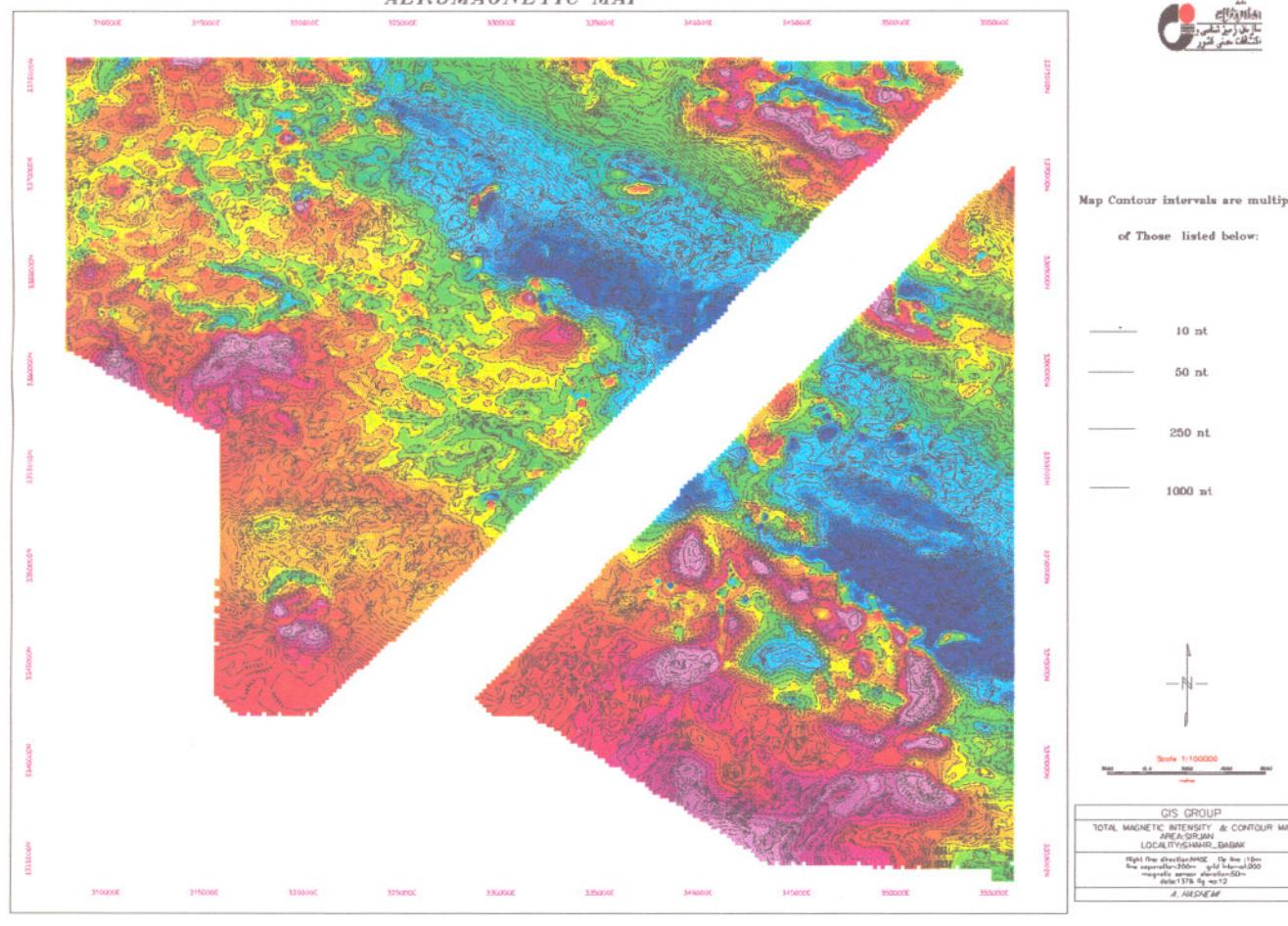
واحد EV که در نقشه زمین شناسی به صورت یک واحد آمده شده است و در نقشه مغناطیسی به صورت تفکیک شده نمایان گشته نقشه کنتوری نیز این موضوع را تأیید می کند در اینجا تغییر شدت میزان به یک باره صورت گرفته است. که نقشه شماره ۱۱ این مطلب را به

وضوح نشان می دهد.

CONTOUR MAP

AEROMAGNETIC MAP

روش رادیومتری :

هدف اصلی روش رادیومتری اندازه گیری شدت گاما در منطقه است و وسایل به کاربرده شده در این هدف کنتورهای Geiger و کنتورهای درخشندگی و طیف گاما می باشد. در سالهای اخیر روش رادیومتری توسعه پیدا کرده به طوری که به طور غیرمستقیم عناصر کمیاب و فلزات کمیاب را که به صورت ژنتیک و پاراژنتیک مواد رادیواکتیو را همراهی می کنند به کار برده می شود. از آنجائیکه میزان ماده رادیواکتیو سنگها متفاوت است این روش در تهیه نقشه زمین شناسی نیز کمک می کند، برای رسم کن tact بین سازندهای سنگی و محل سنگها و زونهای برشی و ... که توسط یک لایه خاکی نازک پوشیده شده اند. در روش رادیومتری از آنجائیکه سه نوع تابش (α - β - γ) توسط عناصر رادیواکتیو نیز پخش می شوند. رادیو اکتیویته طبیعی در مناطق جستجو می شود که در این میان اشعه گاما بیشترین نفوذ را دارد.

روش رادیومتری در اکتشاف اورانیوم و نخایر معدنی rium کاربرد دارد. از آنجائیکه هر دو این عناصر رادیواکتیویته بالایی را دارند، روشهای مستقیم به صورت محلی برای مناطق با شدت بالا به کار می رود. اورانیوم به عنوان کانه معدنی برای انرژی هسته ای اهمیت دارد و بیشترین امید کار برای انجام در نخایر محلی اورانیوم است (۶).

در روش رادیومتری سه عنصر اورانیوم - توریوم - پتاسیم برداشت می شوند. برای تفسیر نقشه های رادیومتری نیاز به ترسیم نقشه های هر کدام از این عناصر و نیز نقشه کلی رادیومتری منطقه می باشد.

مقایسه این نقشه ها به همراه نقشه زمین شناسی منطقه و نیز تعیین آلتراسیون توسط نقشه های رادیومتری و جهت تغیین مناطق پر پتانسیل حائز اهمیت می باشد.

اورانیوم :

مقدار کل اورانیوم در سال ۱۹۹۶ در دنیا ۳۶۶۰۰ تن تخمین زده شده است که نسبت به سال ۱۹۹۵، ۲۵۰۰ تن افزایش یافته است. ۵۸۲ نخیره اورانیوم در دنیا شناخته شده است که از این مقدار ۱۶۷ (۱۶٪) در آمریکا شمالی، ۱۵۸ (۱۲٪) در اروپا، ۱۱۱ (۱۹٪) در آسیا که ۷۸ (۱۲٪) در آسیای مرکزی (قزاقستان، ازبکستان)، ۶۲ (۱۱٪) در آفریقا، ۲۴ (۶٪) در استرالیا (۳٪) در آمریکا جنوبی می باشد.

در اینجا نخایر اورانیوم را بر حسب ناحیه ای که تمرکز یافته اند و نیز سن زمین شناسی سنگ میزبان در دو جدول جداگانه آورده ایم (۸).

Numbers of different types of araniam deposits and their regional distribution

Deposit type	Africa	Amrica North	America South	Asia	Australia	Europe	Rassia	To Tal
Unconformity - related	-	13	-	1	8	1	-	23
Sand stone	20	110	7	48	11	41	13	250
Quartz-pebble conglomerate	17	4	-	1	-	-	-	22
Veins	7	9	3	28	3	83	5	138
Breccia Complex	-	-	-	-	1	-	-	1
Intrusive	6	3	-	-	-	4	-	13
Phosphorite	4	6	-	-	-	-	-	10
Collapse breccia pipe	-	10	2	-	-	-	-	10
Volcanic	-	10	3	16	3	2	9	43
Surficial	7	-	1	1	5	2	-	16
Metasomatite	1	1	3	-	2	5	1	12
Coal	-	-	-	3	1	16	2	22

۳۶

Deposit type	Africa	Amrica North	America South	Asia	Australia	Europe	Rassia	To Tal
Black shale	-	-	-	5	-	4	-	9
Others:limestone	-	1	1	3	-	-	-	5
Bongdetritas	-	-	-	5	-	-	2	7
Dolomite	-	-	-	-	-	-	-	1
To tal	62	167	16	111	34	158	32	582
%T.Tal	11	29	3	19	6	27	5	100

Numbers and distribution of aranium deposit types grouped by getogical age the hostrocks

Deposit type	Cenozoic	Mesozoic	Paleozoic	Preterozoic +Archean	Agenot reported	To Tal	%To Tal
anconformity - related	-	-	1	22	-	23	4
Sand stone	104	101	35	5	5	250	42
Quartz-pobble conylomerate			-	22	1	22	3.8
Veins	6	9	86	36	-	138	23/7
Breccia complex	-	-	-	1	-	1	0/2
Intrasive	-	1	3	9	-	13	2/2
Phosphorite	6	4	-	-	-	10	1/7
Collapse brecciapipe	-	-	10	-	3	10	1/7
Volcanic	9	19	8	4	1	43	7.4
Surficial	14	-	-	1	-	16	2.7
Metasomatite	-	-	1	11	2	12	2.1

Deposit type	Cenozoic	Mesozoic	Paleozoic	Preterozoic +Archean	Agenot reported	To Tal	%To Tal
Coal	10	2	8	-	1	22	3.8
Black shale	-	-	8	-	-	9	1.5
Others:Limestone	4	1	-	-	-	5	0.9
Bonydetritas	7	-	-	-	-	7	1.2
Dolomite	-	-	1	-	-	1	0.2
To tal	160	137	161	111	13	582	100
%To tal	27	24	28	19	2	100	

یکی از عواملی که روی اورانیوم اثر می‌گذارد گاز رادون است Rn_{222} یکی از ضایعات آن بیسموت Bi_{214} می‌باشد و متأسفانه از این عنصر برای اندازه‌گیری اورانیوم استفاده می‌شود. مقدار اورانیوم به صورت میانگین در پوسته زمین در حدود $2/5 \text{ ppm}$ است و به صورت اکسید اورانیوم و کانیهای سیلیکات پیدا می‌شود. کانیهای اورانیوم تمایل حضور در پگماتیتها، سینیتها، کربناتها-گرانیتها و بعضی شیلها را دارند (۸).

اورانیوم در سنگهای اکسید و سیلیکات به صورت اورانیت، اورانوتورتیت وجود دارد در اکثر کانیها با رفتار a مثل مونازیت، گزنوتیم و زیرکن می‌باشد و بصورت نادر در دیگر کانیها به شکل سنگی است. از کانیها با رفتار a فقط زیرکن و مونازیت در طی هوازدگی پایدار هستند .(۹)

پتاسیم :

عنصر اصلی و پوسته زمین می باشد (۲/۲۵٪) که یک عنصر آلکانی است میزان اصلی پتاسیم در سنگها فلدسپاتهای پتاسیک هستند (ارتوكلاز و میکروکلین با ۱۳٪ K) و میکارها (بیوتیت و مسکویت با ۸٪). پتاسیم در کانیهای مافیک وجود ندارد ولی مقدار آن در سنگهای فلسیک (گرانیت و ...) نسبتاً بالا می باشد و در بازالت‌های مافیک به مقدار پائین و خیلی پائین در دونیت و پریدوتیت است. در طی فرایند هوازدگی اکثر یوبانهای پتاسیم به صورت بیوتیت K فلدسپار - مسکویت تغییر شکل می رسند و پتاسیم رها می شود که می تواند در طی هوازدگی در سازند کانیهای برشی - پتاسیم مثل اپلیت يا adsorbed و به مقدار حداقل در داخل رسها می باشد. درصد پتاسیم به طور معمول در سنگهای اسید بالا می باشد (۱۰٪).

از نقشه‌های پتاسیم می توان آلتراسیون پتاسیک را تشخیص داد که این آلتراسیون معمولاً به همراه موارد زیر می باشد:

(Au-Co-Cu)B(W-A-S)

ولکانیک میزبان (Cu-Pb-Zn) massive sulfids

[Cu-Au-(mo)] پورفیری

آلتراسیون پتاسیک از نوع سریسیت معمولاً به همراه نوعهای ولکانیکی همراه sulfide نشانه ای برای نخایر طلا و فلز است. massive نشانه ای برای آلتراسیون پتاسیک است و به طور کلی پلی متالیکهای در جایی که مغناطیس و نشانه‌های برای آلتراسیون پتاسیک است و به طور کلی پلی متالیکهای در جایی که مغناطیس و K بالا می باشد قرار می گیرند (۸).

توریوم:

اورانیوم و توریوم به مقدار کم در حدود ۹ ppm در پوسته زمین تمرکز دارند. به علت منتشر نشدن اشعه گاما از اورانیوم و توریوم، تمرکز شان از روی عناصر رادیواکتیو آنها تخمین زده می شود. پخش اشعه گاما از ^{214}Bi و ^{208}Ti به کار برده می شود.

توریوم در آلانیت، موناسیت، Xenotime و زیرکن و به صورت خیلی جزئی در کانیهای بی شکل سنگی وجود دارد. اورانیوم و توریوم در حال حاضر به صورت عناصر کمیاب در کانیهای اولیه سنگ ساز وجود دارند در تمرکزشان در سنگهای آذرین در زمانی که پتابسیم و سیلیس سنگ افزایش می یابد، بالا می باشد. اورانیوم در درجه حرارت پائین در شرایط اکسیدان بیشتر از پتابسیم و توریوم متحرک می باشد.

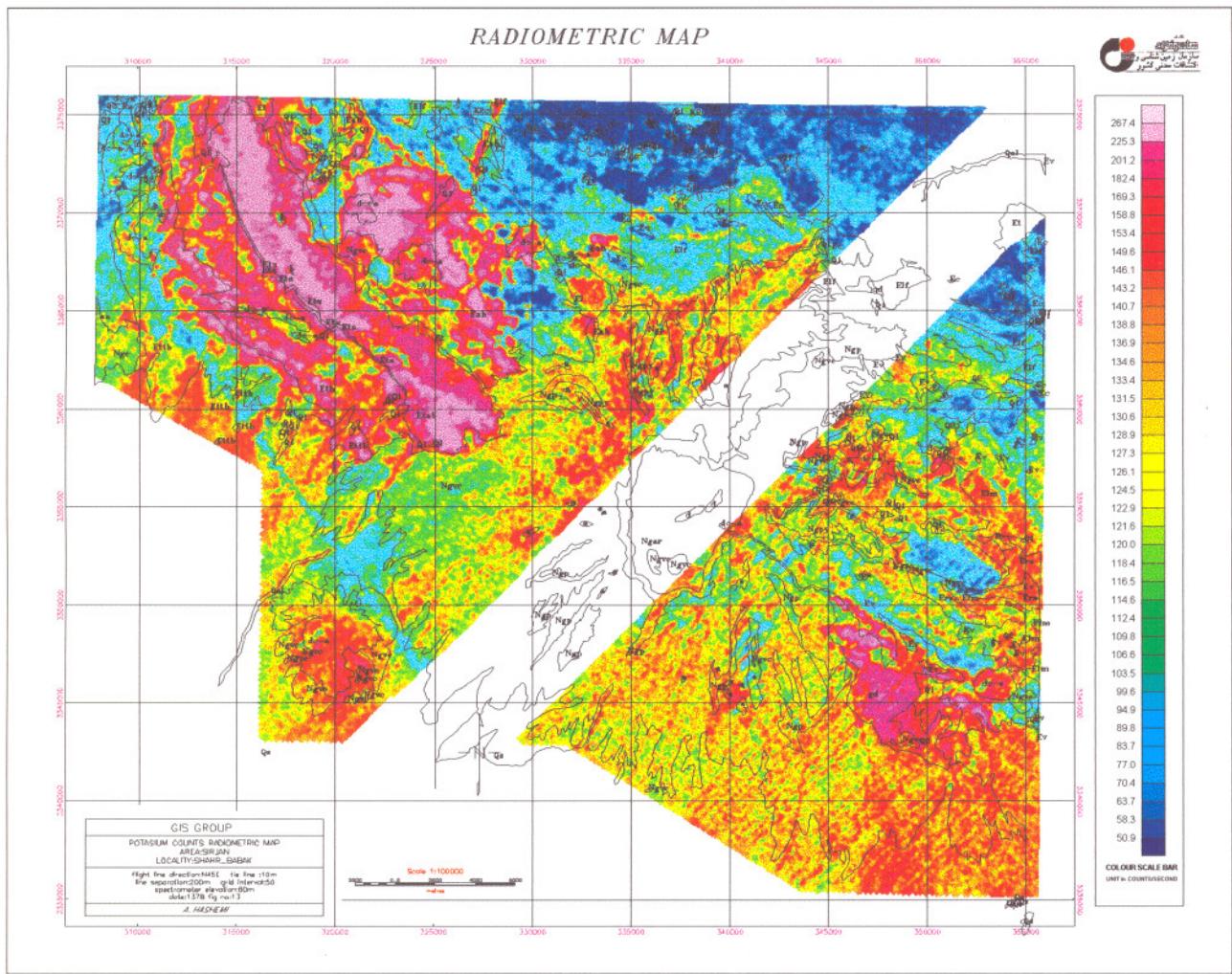
سنگهای شکل گرفته از نتیجه عمل فرایند هوازدگی روی خصوصیات عناصر رادیوئی اثر می گذارند.

رسوبات مچور از قبیل کوارتزیت تمایل به داشتن ترکیبات توریوم دارند در صورتیکه رسوبات بدون مچوریتی تمایل به تطابق با تمرکز عناصر رادیوئی سنگهای مادرشان را دارند .(۹)

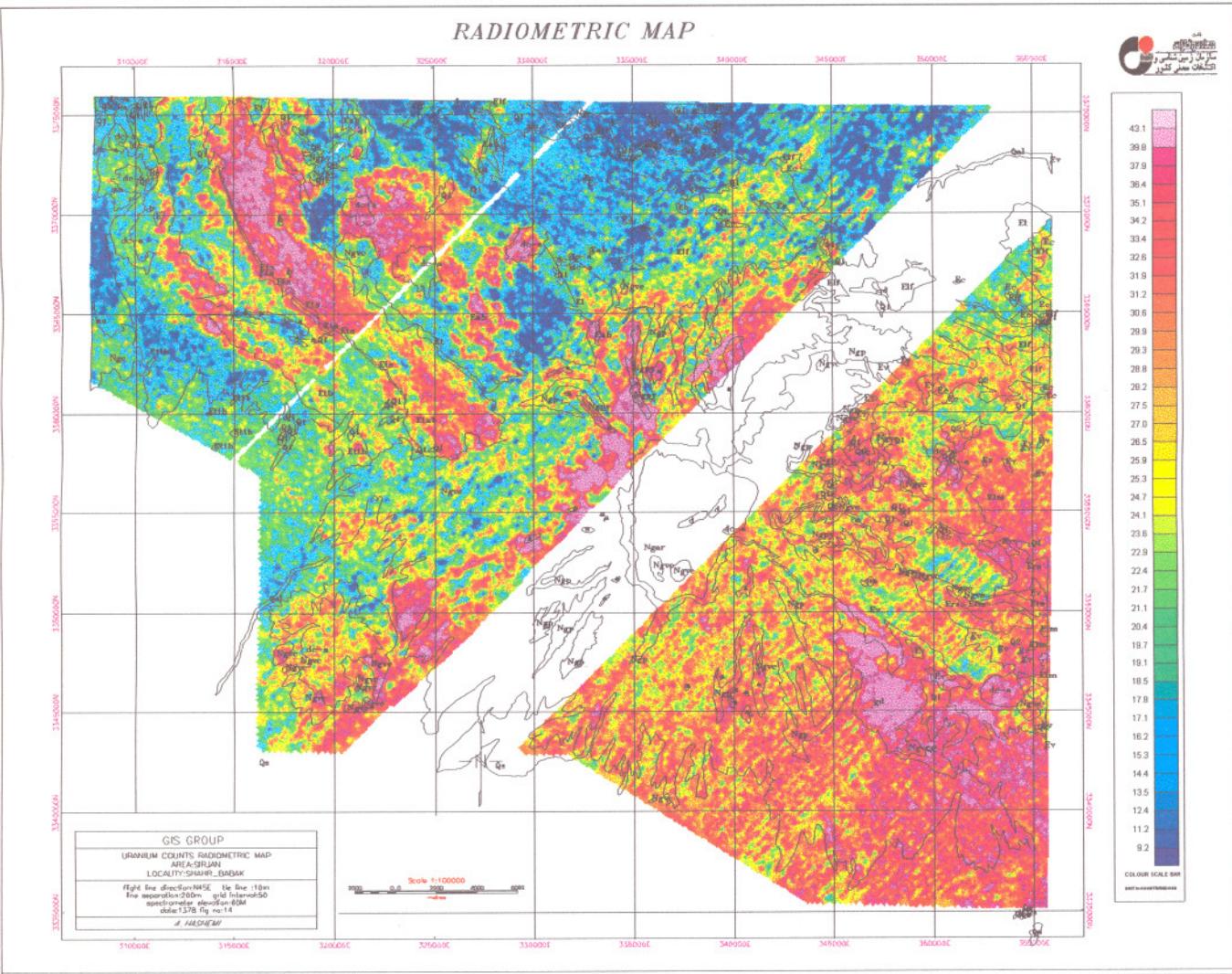
نقشه های بدست آمده از نتایج رادیومتری به ترتیب:

نقشه شماره ۱۳ پتابسیم

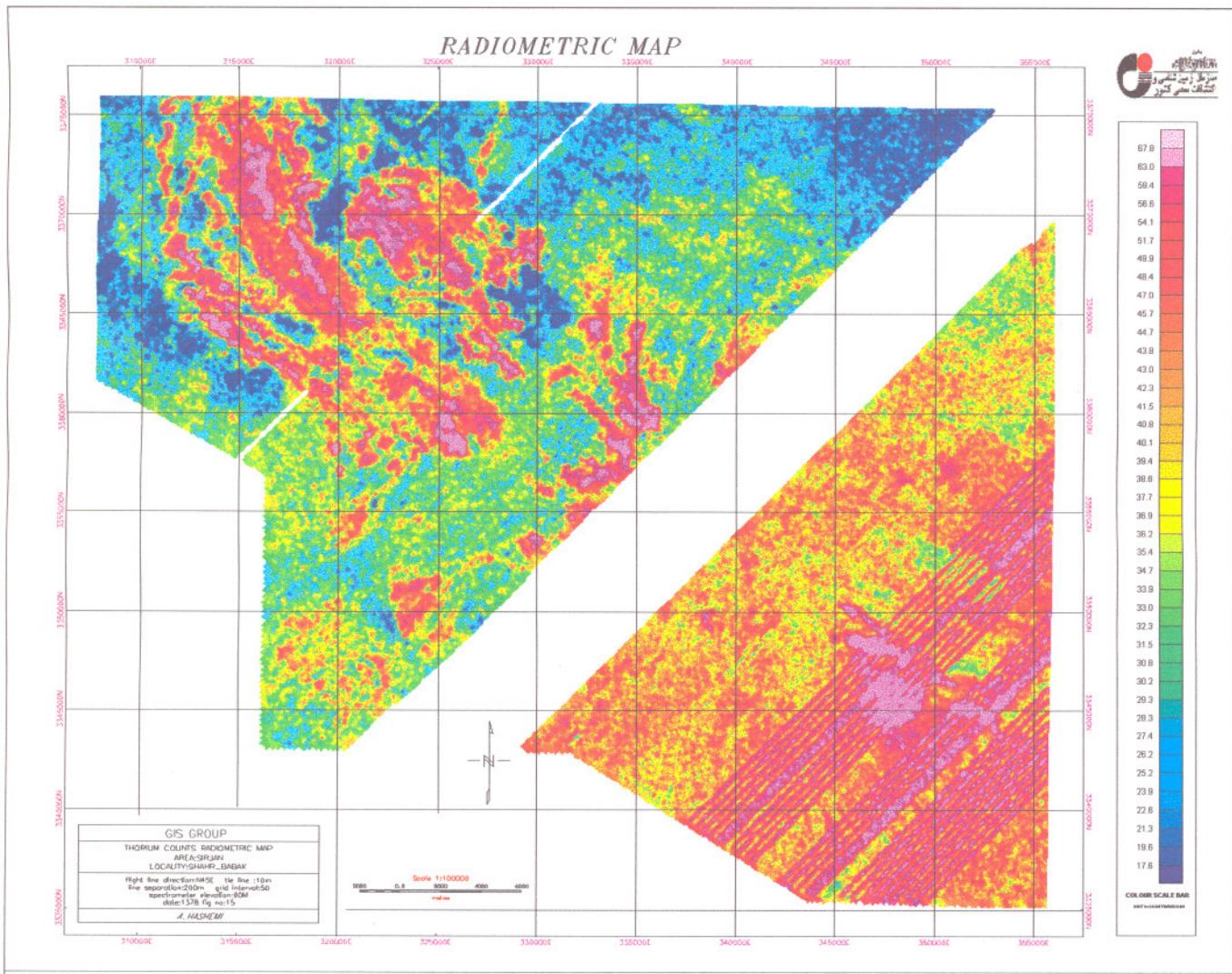
نقشه شماره ۱۴ اورانیوم

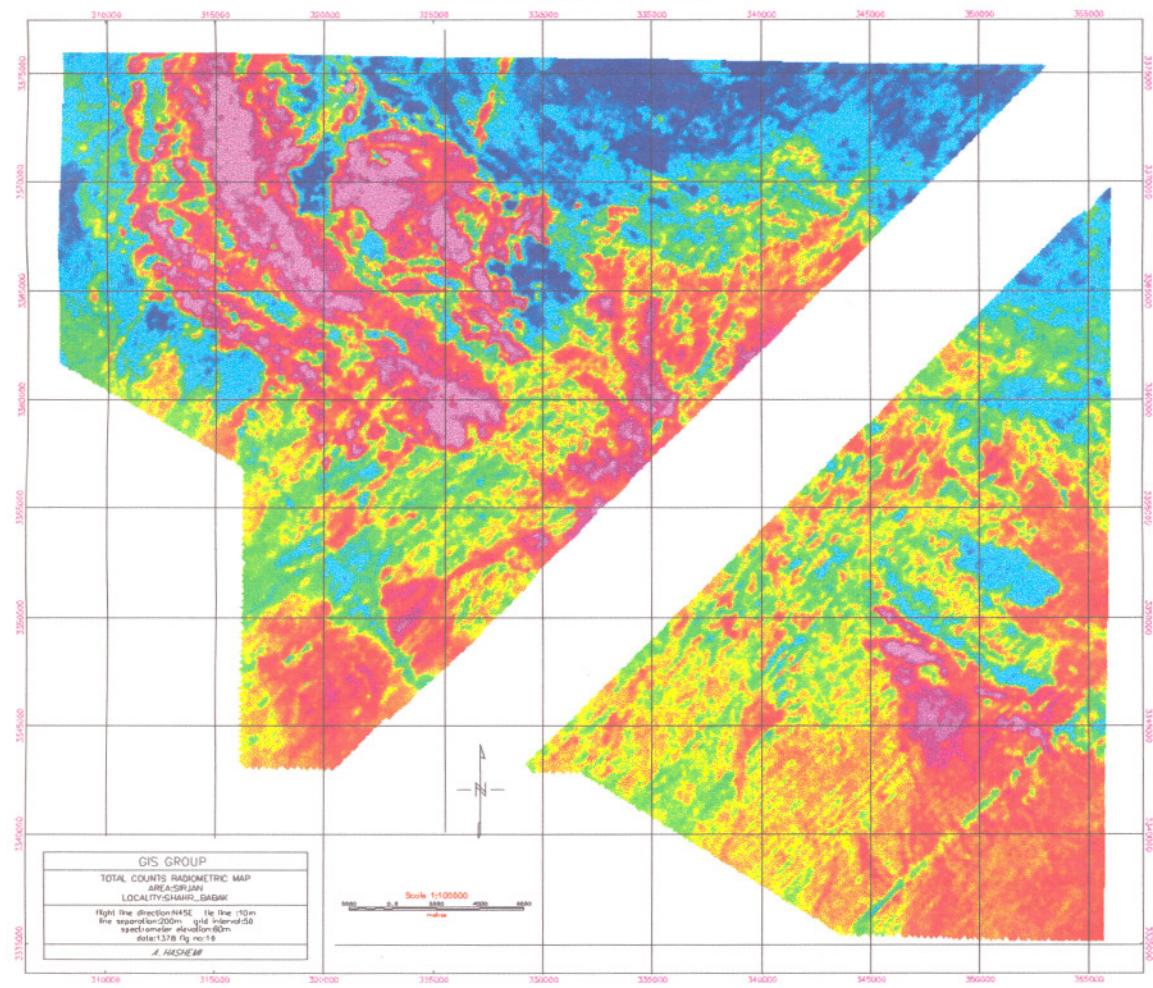
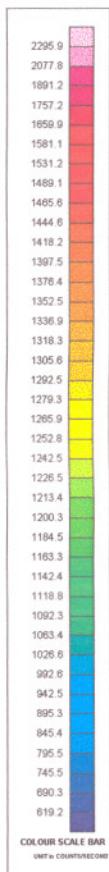
RADIOMETRIC MAP

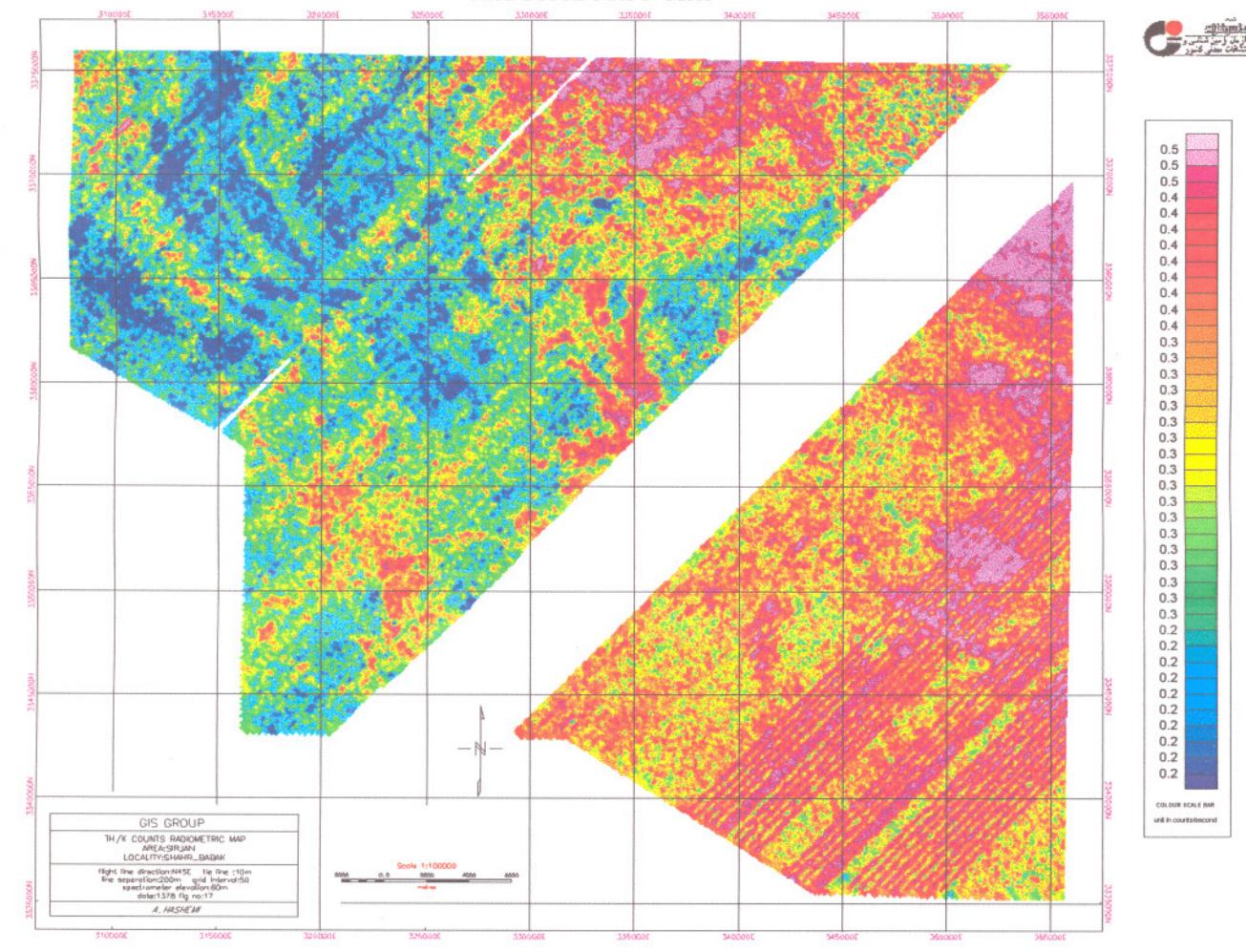
RADIOMETRIC MAP

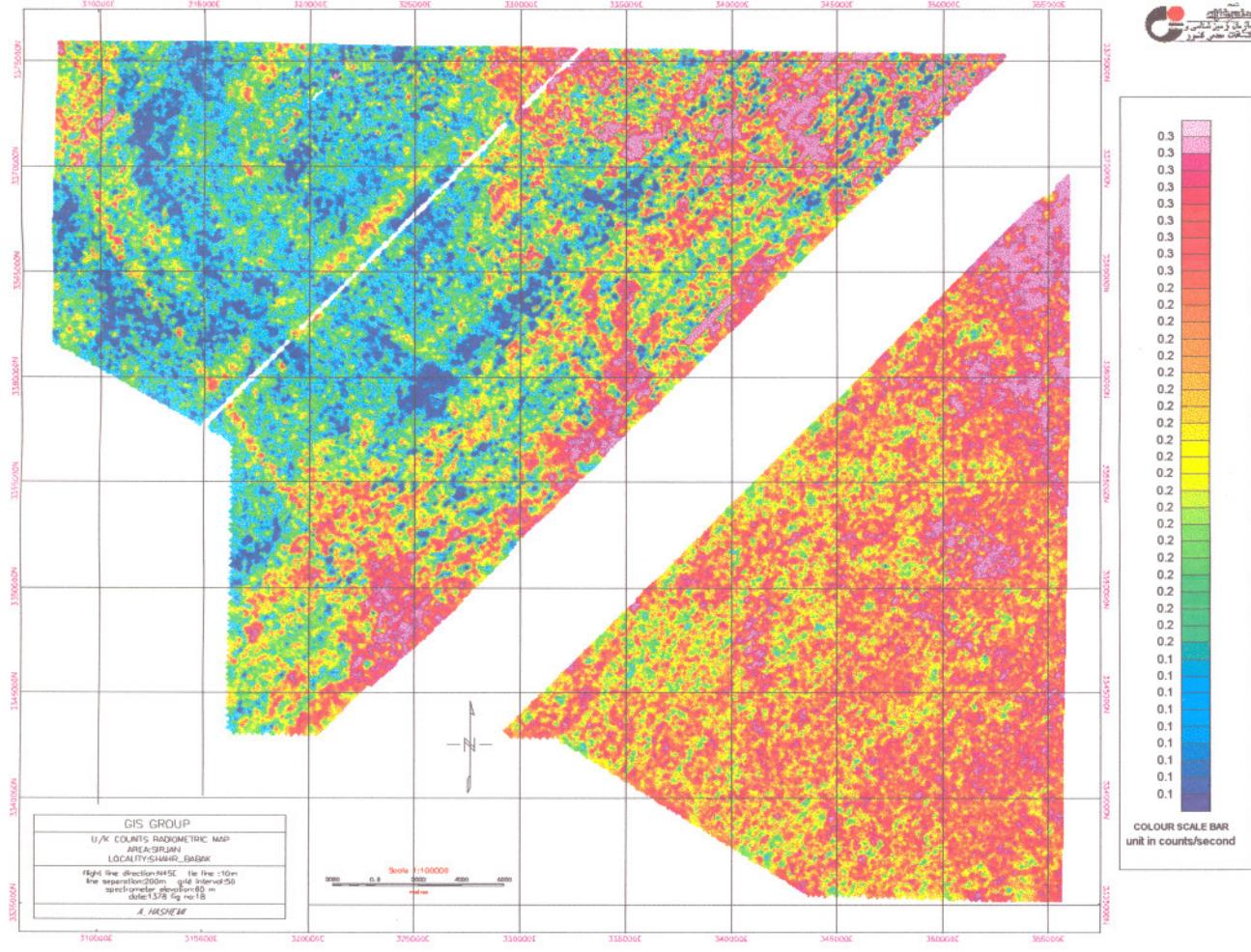
RADIOMETRIC MAP

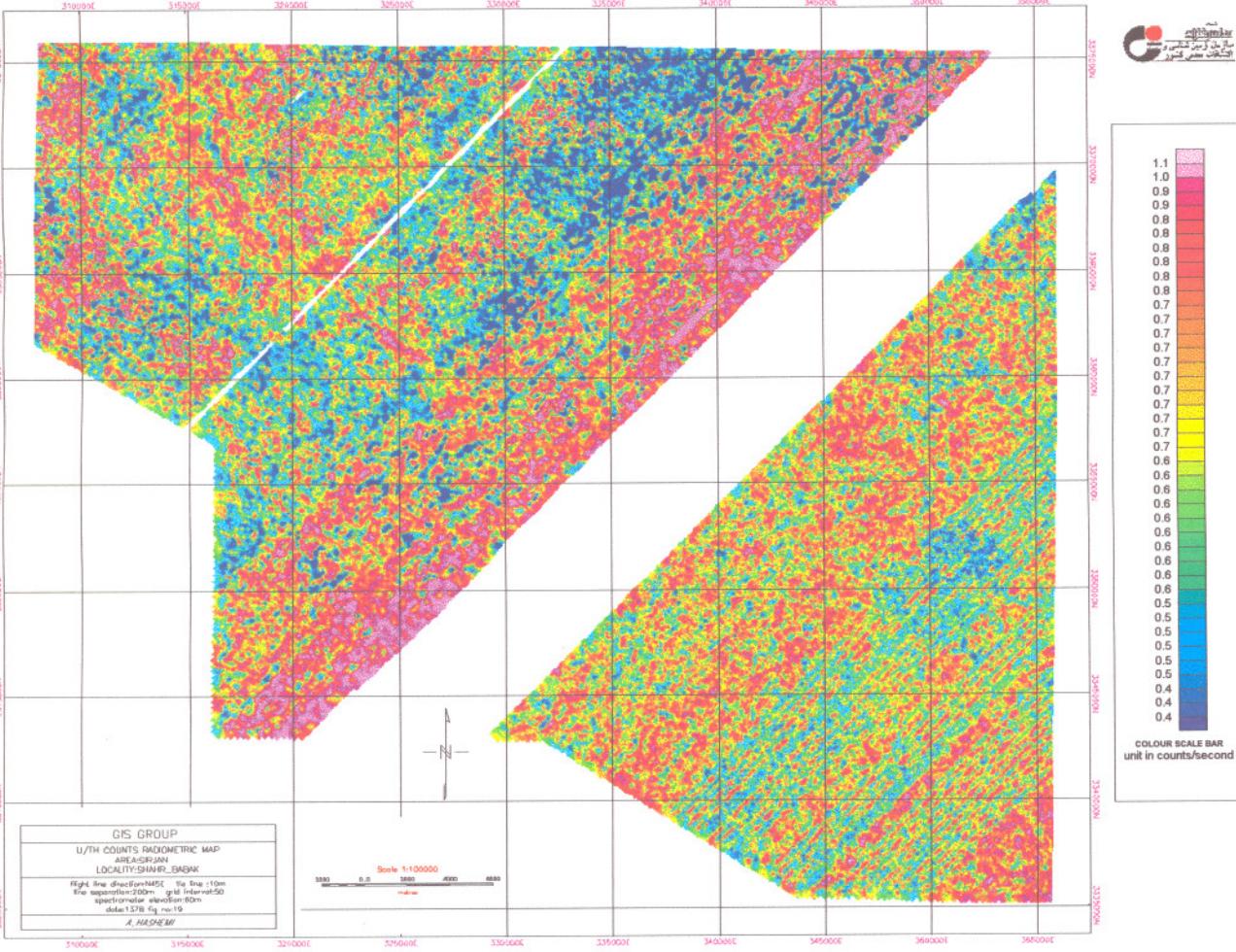
RADIOMETRIC MAP

RADIOMETRIC MAP

RADIOMETRIC MAP

نقشه شماره ۱۵ توریوم

نقشه شماره ۱۶ نقشه کل رادیومتری

نقشه شماره ۱۷ Th/K

نقشه شماره ۱۸ U/K

نقشه شماره ۱۹ U/Th

در شمال غرب منطقه بر روی واحد Etab تراکی آندزیت - تراکی بازالت در نقشه شماره ۱۴ شدت بالای اورانیوم مشاهده می شود که این شدت در نقشه های شماره ۱۲ و ۱۵ حفظ شده است ، نسبت U/K و Th/K این نامه پائین و نسبت U/Th بالا می باشد.

با این شواهد می توان آلتراسیون پتاسیک را در منطقه توجیه نمود و نیز به علت پائین بودن شدت منغاطیس در نقشه شماره یک می توان الگویی برای مس پورفیری در منطقه ارائه داد.

می توان در محدوده ذیل اندیس مس را معرفی نمود:

در محدوده E ۳۱۵۰۰ و ۳۲۶۶۰ توسط نقشه کنتوری منطقه دو مدل در شرق و غرب آنومالی معرفی شده است که می توان به نوعی این منطقه را به اندیس معدنی مرتبط ساخت و جهت بررسی بیشتر کنترل زمینی نیاز می باشد.

واحد dc-a داسیت و آندزیت در تمام ورقه شهر بابک در نقشه شماره ۱۴ اورانیوم بالایی را از خود نشان داده است در سنگهای آزرین در زمانی که پتاسیم و سیلیس سنگ افزایش می یابد. اورانیوم و توریوم در سنگ جای می گیرند. در نقشه های شماره ۱۲ و ۱۵ مقدار پتاسیم

وتوریوم در منطقه بالا می باشد برای مثال این شواهد در واحد $dc-a$ موجود در شمال غرب

ورقه نمایان می باشد. این واحد در نقشه کنتوری در کنار مدل ۲ معرفی شده قرار می گیرد.

ولی در محل مشخصی واحد $dc-a$ که در نقشه زمین شناسی معدن لاقاه می باشد شدت پائین

اورانیوم را از خود نشان داده است. با توجه به نسبت پائین U/K و U/Th در این ناحیه و

قسمت پائین شدت میدان مغناطیسی در نقشه شماره یک و وجود آلتراسیون شدید پتاسیک

می توان شسته شدن اورانیوم در این ناحیه را توجیه نمود.

واحد a هورنبلند و فنوآندریت در نقشه شماره ۱۴ شدت‌های اورانیوم و در نقشه شماره

۱۵ شدت بالای توریوم را از خود نشان داده است. نسبت U/Th و U/K در منطقه بالا می باشد.

شدت پتاسیم در نقشه شماره ۱۳ پائین می باشد. در نقشه کنتوری نیز تغییر به شدت در این

واحد صورت می گیرد.

در جنوب شرقی ورقه برای واحد gd گرانوپیوریت - کوارتزدیوریت - کوارتز مونزونیت

نقشه شماره ۱۴ مقدار اورانیوم بالا می باشد، کانیهای اورانیوم تمایل حضور در

پگماتیتها، سینیتها منیتیها، کربناتها و گرانیتها و بعضی شیلها را دارند. در این ناحیه مقدار

پتاسیم، توریوم بالا می باشد و نسبت U/K و U/Th بالا است ولی نسبت U/Th پائین می باشد.

در نقشه شماره یک شدت مغناطیسی بالا است.

این واحد برای اندیس مس پیشنهاد می شود که نیاز به کنترل زمینی دارد.

آنومالی موجود بر روی واحد Etb تراکی بازالت و تراکی آندزیت و جریانات گدازه ای و

پورفیری است . در نقشه شماره ۱۴ شدت پائین اورانیوم از خود نشان داده و نیز شدت بالای

پتاسیم و توریوم در نقشه های شماره ۱۳ و ۱۵ نمایان است.

این محل برای اندیس مس پیشنهاد می شود که نیاز به کنترل زمینی دارد.

نسبت U/K و Th/K در منطقه پائین می باشد. با این مطالب و نیز میزان پائین مغناطیس شاهدی مبني بر آلتراسیون پتابسیک در این ناحیه و مس پورفیری می باشد. در این ناحیه علت پائین بودن اورانیوم را می توان بر طبق این شواهد با شسته شدت اورانیوم توجیه نمود و این منطقه جهت بررسی بیشتر پیشنهای می گردد

در شمال شرقی منطقه بر روی واحد Etb سنگ آهک و مارن در نقشه شماره ۱۴ مقدار اورانیوم بالا می باشد.

با توجه به نسبت بالای U/K و نسبت متوسط U/Th و میزان بالای توریوم و پتابسیم در این نامه احتمالاً سنگ آهک از اورانیوم غنی شده است. شدت مغناطیس در ناحیه پائین می باشد. بر روی واحد Ev در شمال شرقی ناحیه مقدار مغناطیس بالا و توریوم و پتابسیم و اورانیوم پائین مشاهده می شود.

بر اساس بررسیهای انجام شده در ورقه شهر بابک و پردازش و تجزیه و تحلیل داده‌های مغناطیسی و رادیومتری ورقه، مناطق امید بخش جهت بررسی بیشتر در نقشه شماره ۲۰ ارائه شده است.

این نقشه در بردارنده مطالب زیر می‌باشد:
در شمال غربی ورقه در محدوده ۲۲۶۵۰۰۰ و ۲۲۵۰۰۰، ساختمان دایره‌ای شکلی مشخص شده است. این ساختمان در نقشه‌های شماره ۱۸ و ۱۲ به خوبی قابل تشخیص می‌باشد و حاکی از آلتراسیون شدید در منطقه می‌باشد.

در واقع زون آلترا به طور مشخصی نمایان شده است. در داخل این محدوده آنومالیهای ژئوفیزیکی تعیین گشته که حائز اهمیت هستند. نخایر مس پورفیری به طور تیپیک درون ولکانیکها به همراه نفوذیها جای می‌گیرند، منیتیت در این ولکانیکها می‌تواند توسط آلتراسیون پروفیلیت و فیلتیک باعث یک مغناطیس پائین در بالای نفوذیها شود. اما پورفیری فلزیک معمولاً فرومغناطیس در طبیعت هستند و در این حالت یک شارپ مغناطیس بالا می‌تواند در وسط مغناطیس پائین ایجاد شود این مدل یک اطمینان بر نخیره مس می‌رسد که مستقیماً با کانی زایی در ارتباط نمی‌باشد (۲).

بر طبق این مدل آنومالی شماره یک در زیر یک توده نفوذی در بین چند گسل واقع شده است. در نقشه شماره سه شارپ مغناطیس بالا در وسط مغناطیس پائین به وضوح دیده می‌شود. آنومالی شماره ۲ نیز از این الگو تبعیت می‌کند که بررسی واحد Etea که در کنار رسوبات کواترنر می‌باشد به نظر می‌رسد این رسوبات نهشته‌های مس را به پائین انتقال داده‌اند. ولی در نقشه شماره ۲۰ مکان اصلی آنومالی مشخص شده است که در بین دو گسل محصور

گشته است.

آنومالی شماره ۵ نیز از این الگو تبعیت می کند و بررسی واحد Etb تراکی آندزیت - تراکی بازالت و جریانات گدازهای واقع شده است.

در نقشه های رادیومتری آلتراسیون پتاسیک در این محدوده تعیین شده است.

در ورقه شهر بابک عموماً نخایر مس از الگوی مغناطیس پائین، مقاومت پائین و مقدار پتاسیم بالا تبعیت می کند که آنومالی شماره ۴ و ۷ و ۸ و ۱۱ از این الگو پیروی می کند. که در مبحث رادیومتری به طور کامل در مورد این آنومالیها توضیح داده شده است.

به طور کلی منطقه پر پتانسیل در ورقه شهر بابک ناحیه شمال غربی ورقه می باشد.

در محدوده کوه مزاحم به علت نداشتن اطلاعات تجزیه و تحلیل صورت نگرفته است ولی در نقشه شماره ۲۰ در اطراف این کوه سه آنومالی به ترتیب با شماره ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ تعیین شده است. این مناطق برای اندیس مس پیشنهاد می شوند.

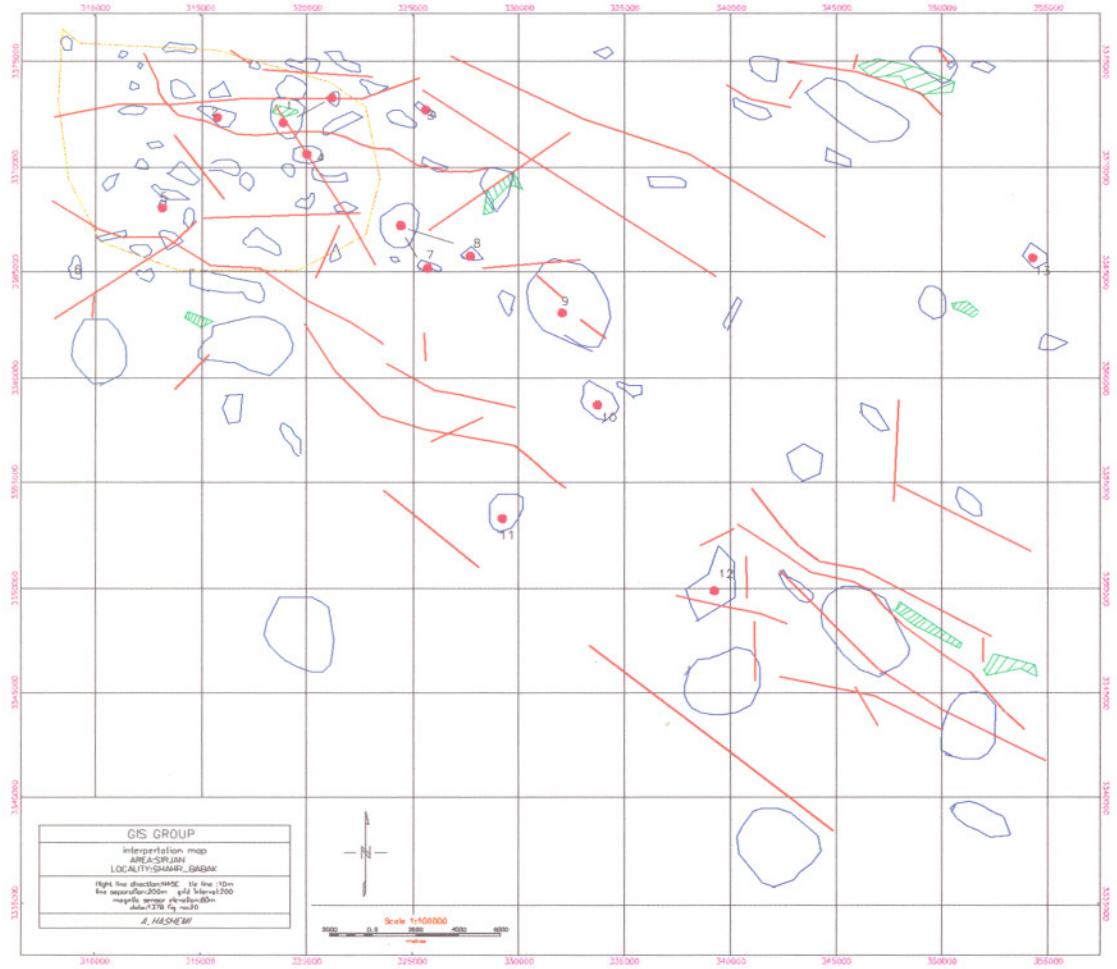
در شمال شرقی ورقه بی هنجاری شماره ۱۳ مشخص شده است که یک شدت پایین مغناطیس در وسط مغناطیس بالا ایجاد شده است و احتمالاً این ناحیه معرف Weathering می باشد.

در ضلع جنوب شرقی کوه مزاحم آنومالی معرفی شده است که احتمالاً ناشی از عملکر گسل شمالی - جنوبی در آن ناحیه می باشد.

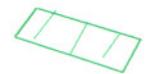
تمامی نواحی مشخص شده در نقشه شماره ۲۰ نواحی پر پتانسیل از نظر ژئوفیزیک می باشند.

به منظور دست یابی به مس پورفیری و طلا اپیترمال در این ورقه، سعی به محدود کردن مناطق پر پتانسیل نمودیم. لذا با استفاده از نقشه شدت کل میدان مغناطیسی و نقشه مشتق

AEROMAGNETIC MAP

probability fault

shallow magnetic bi

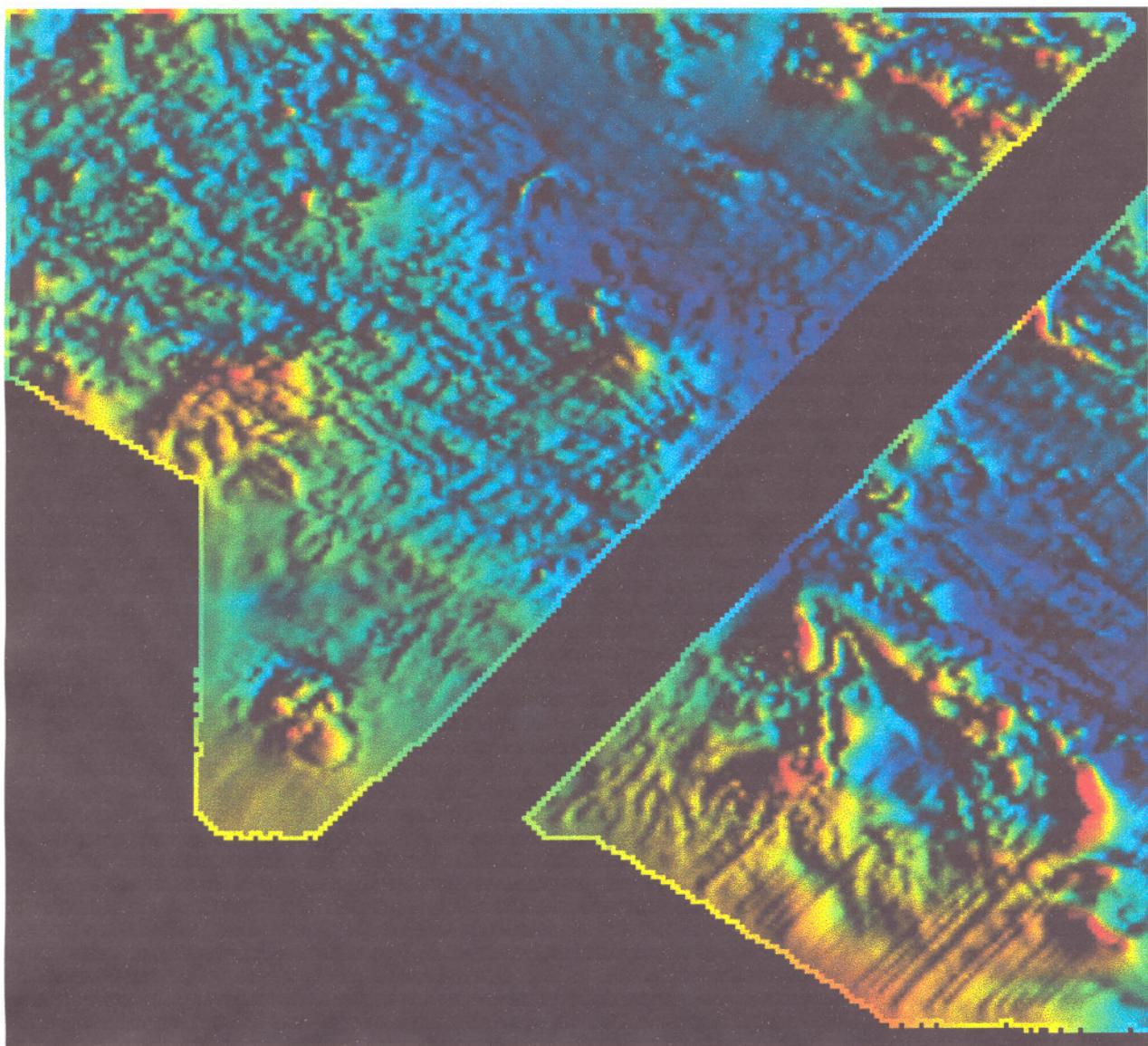
prospect are

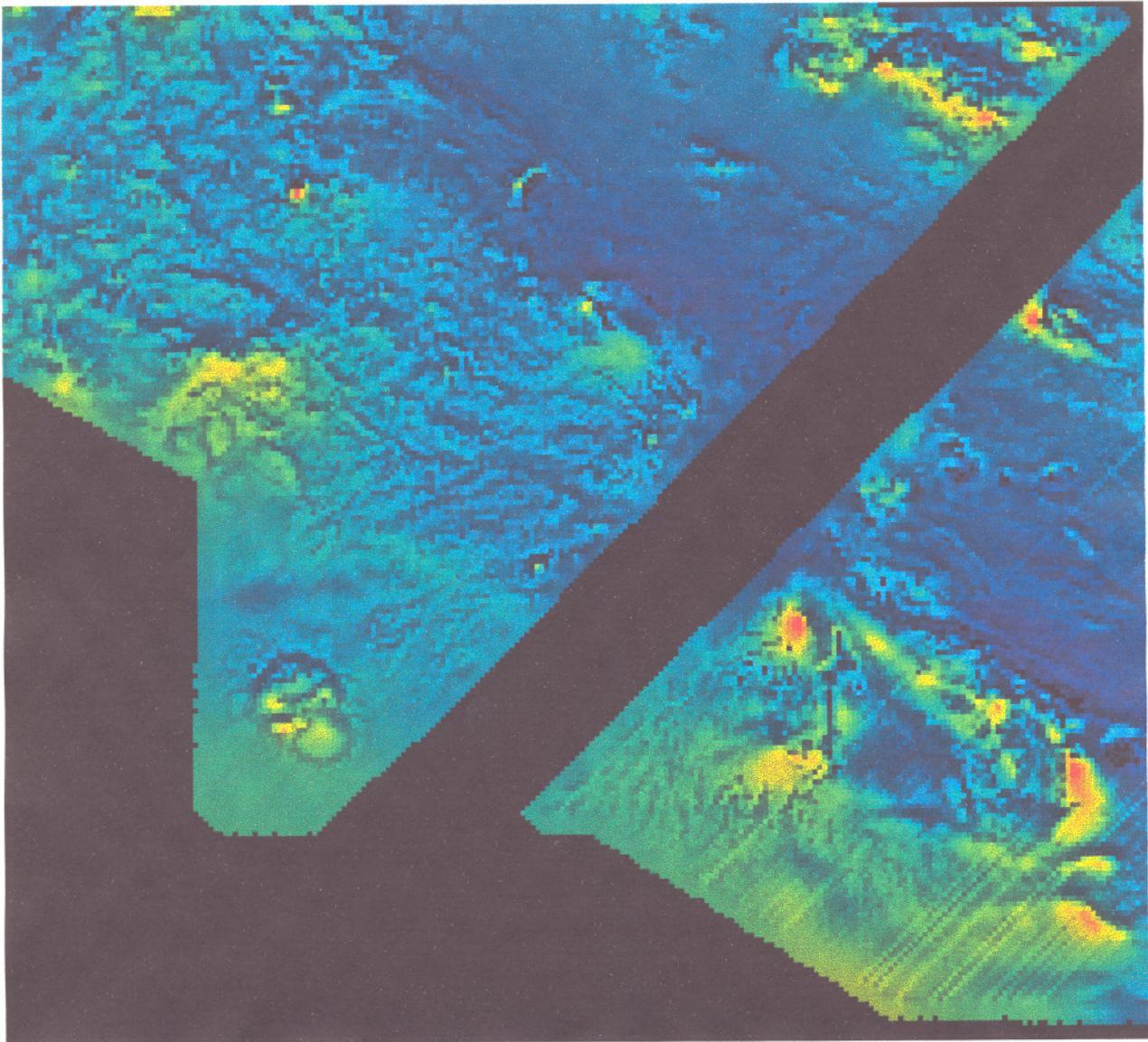
alteration zone

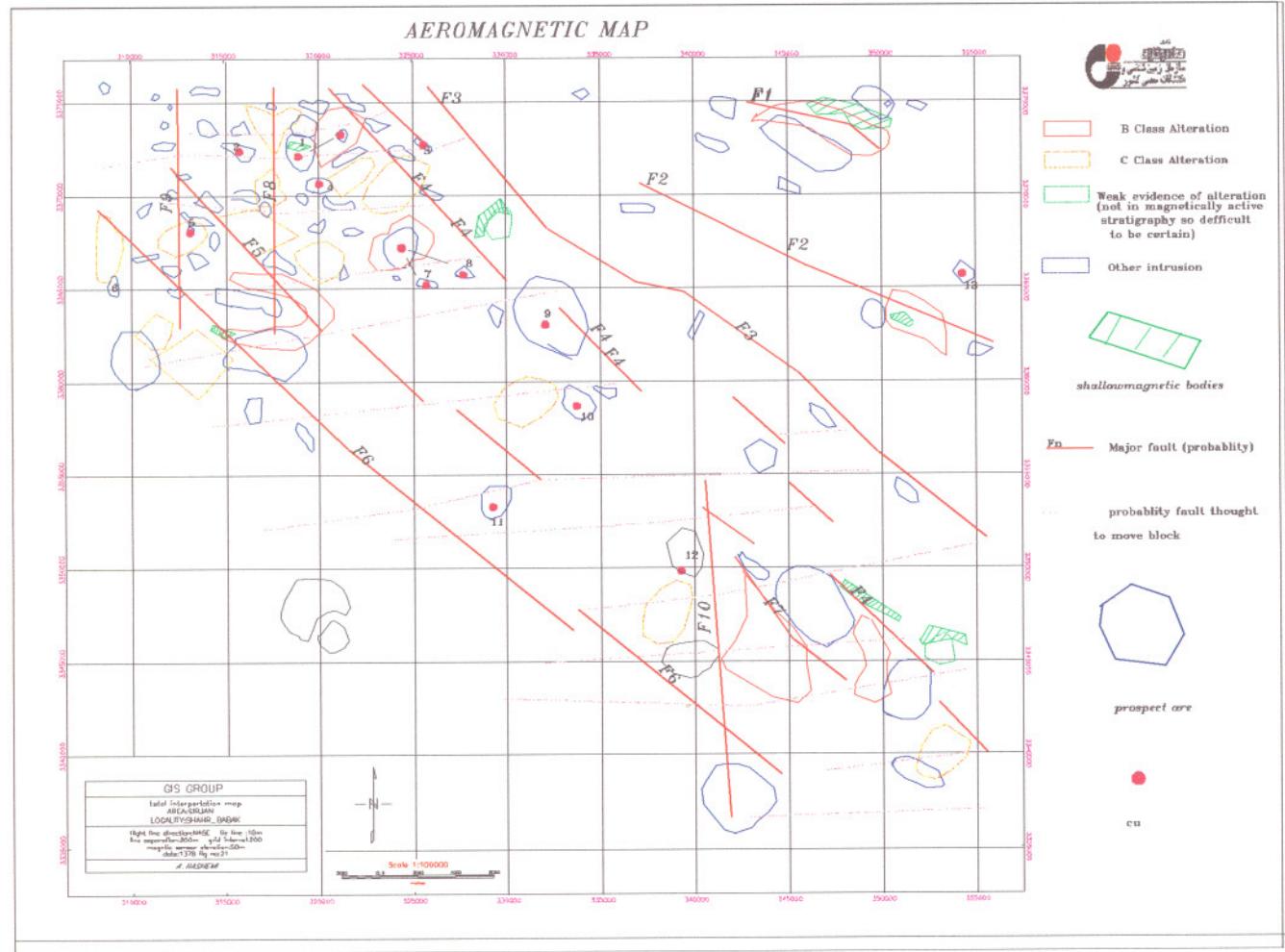
ea

COLOR IMAGE& TOTAL MAGNETIC INTENSITY MAP

vd1 & TOTAL MAGNETIC INTENSITY MAP

اول و انطباق با یکدیگر سعی به شناسایی احتمالی آلتراسیون در ورقه و نیز با انطباق نقشه Color باشد کل مغناطیسی گسلهای اصلی و احتمالاً مرتبط با کانی زایی را شناسایی نمودیم.

برای مناطق آلتراسیون، برای مس سرچشمه الگو مشخصی را طراحی نموده و در ورقه شهر بابک به دنبال محدوده هایی مطابق با آن الگو گشتیم. نقشه شماره ۲۱ نقشه نهایی برای پیشنهاد مناطق پرپتانسیل در ورقه شهر بابک می باشد.

تابستان ۱۳۷۸

data (P.K. Milligan and P.J. Gunn).

Practical Geophysics

(5)

Interpreting aeromagnetic data in areas of limited outcrop

(6)

(P.R. Milligan, P.J. Gunn, O. Naidment)

Tenth regional Training courses on methods and

(7)

Techniques in Exploration (exploration 97)

Uranium deposits world (exploration 971)

(8)

Development in the standardization and

(9)

Analysis of Airborne Gamma-ray Data

Interpretation of aerial Gamma-ray

(10)

(B.L. Dickson and K.M. Scott)